

**ЖИТТЯ НА ПАУЗІ:
НАМІРИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ
БІЖЕНЦІВ
З УКРАЇНИ**

РЕГІОНАЛЬНИЙ ЗВІТ ЩОДО НАМІРІВ БІЖЕНЦІВ № 3

ЗМІСТ

Короткий виклад	3
Вступ	9
Методологія	10
Профілі домогосподарств	12
Наміри біженців	15
Що впливає на наміри біженців	19
Сприятливі фактори та фактори, що впливають на повернення	24
Зміни з часом	28
Додаток 1. Вибірка та зважування	30
Додаток 2. Регресійний аналіз	35

Подяки

Дані, використані в цьому звіті, були зібрані завдяки партнерству між УВКБ ООН та Ipsos SA у Швейцарії, які провели опитування біженців з України. Вони були доповнені дискусіями у фокус-групах, які проводили кілька головних офісів УВКБ ООН у країнах. Відділ управління даними, ідентифікацією та аналізу (DIMA) Регіонального бюро УВКБ ООН для Європи (RBE) за підтримки Ipsos SA координував і підготував аналіз.

Ми вдячні за активну участь і підтримку партнерам УВКБ ООН, місцевій владі, громадянському суспільству, міжнародним організаціям, волонтерам серед біженців і донорам. Найважливіше те, що УВКБ ООН хотіло б відзначити стійкість і силу внутрішньо переміщених осіб і біженців з України, які продовжують ділитися з нами викликами, з якими вони стикаються, своїми страхами та сподіваннями та безпосередньо сприяють просуванню та підтримці діяльності зі збору даних.

Наші контакти:

Регіональне бюро УВКБ ООН у Європі
Відділ управління даними, ідентифікацією та аналізу (DIMA)
Електронна пошта: rbeext@unhcr.org

Фотографія на обкладинці:

80-річна Любов Сухай 16 березня втекла зі свого села під Києвом і зараз живе з дочкою Ларисою у Варшаві. © УВКБ ООН/Мацей Москва

У співпраці з:

Ipsos SA у Швейцарії
Chemin du Chateau-Bloch 11
1219 Le Lignon – Genève

Короткий виклад

Після [першого](#) і [другого](#) регіональних опитувань щодо намірів біженців, цей третій звіт представляє оновлені висновки щодо намірів біженців з України, які перебувають зараз по всій Європі, глибокий аналіз факторів і рушійних сил, що стоять за їхніми рішеннями, а також ключове розуміння факторів, що сприяють намірам біженців, з метою інформування адвокації, створення програм та прийняття рішень усіма зацікавленими сторонами.

Аналіз базується на третьому раунді опитування УВКБ ООН щодо намірів біженців, організованому в партнерстві з Ipsos SA, в якому було проведено близько **3900 інтерв'ю в період з грудня 2022 року по січень 2023 року** в сусідніх з Україною, а також в інших

приймаючих країнах Європи, доповнені результатами дискусій у фокус-групах. Аналіз має на меті відповісти на чотири основні запитання:

- Які є **профілі домогосподарств** і поточні **соціально-економічні умови** біженців, які можуть вплинути на їхні наміри?
- Які **наміри чи плани** мають біженці в короткостроковій і довгостроковій перспективі?
- Які основні **причини та рушійні фактори**, які впливають на рішення та плани біженців?
- Які основні **сприятливі фактори** могли б визначити наміри біженців повернутися в Україну?

Ключові результати

1 СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ВПЛИВАЮТЬ НА НАМІРИ БІЖЕНЦІВ, ОСКІЛЬКИ ІСНУЮТЬ ГРУПИ З РІЗНИМИ МОЖНОСТЯМИ ТА ВРАЗЛИВІСТЮ.

26%

складаються з **одного або декількох дорослих (18-59 років) без утриманців**. Вони частіше орендують житло самостійно та працюють (як віддалено, так і в країні перебування), ніж особи з домогосподарств іншого типу, і рідше звітують про те, що соціальний захист/гуманітарна допомога являється одним із джерел їх доходу.

29%

складаються з **двох або більше дорослих (18-59 років) з утриманцями (дітьми та/або особами похилого віку)**. Ці домогосподарства мають показники, пов'язані з типом житла, зайнятістю та джерелом доходу, близькі до середнього, але серед них частка осіб, які потребують догляду через хворобу чи інвалідність, більше середньої.

38%

складаються **тільки з одного дорослого (18-59 років) з утриманцями (дітьми та/або літніми людьми)**. Домогосподарства цієї групи також мають показники, пов'язані з типом житла, зайнятістю та джерелом доходу, близькі до середнього, але вони частіше проживають у сусідніх з Україною країнах, але у більшій частині з них чоловік/дружина та/або діти все ще проживають в Україні.

8%

складаються з **однієї або декількох більш старших осіб (60 років і старше)**. Домогосподарства в цій групі мають значну вразливість, будучи домогосподарствами з найвищою часткою осіб, які потребують догляду через хворобу або інвалідність, а також з найнижчим рівнем зайнятості та більшою залежністю від пенсій та соціального захисту.

2 БІЛЬШІСТЬ ОПИТУВАННИХ БІЖЕНЦІВ ВСЕ ЩЕ СПОДІВАЄТЬСЯ ПОВЕРНУТИСЯ В УКРАЇНУ В МАЙБУТНЬОМУ, АЛЕ НА ДАНИЙ ЧАС БІЛЬШІСТЬ ПЛАНУЄ ПРОДОВЖУВАТИ ЗАЛИШАТИСЯ В КРАЇНІ НИНІШНЬОГО ПЕРЕБУВАЄ.

12%

планує повернутись протягом наступних трьох місяців. Більшість повідомляє, що вони повернуться туди, де жили до початку війни (92%).

65%

виражають бажання повернутися в Україну в майбутньому. Переважна більшість не має конкретних часових рамок і сподівається повернутись, коли це буде можливо, а 17% висловили бажання повернутися протягом 2023 року.

18%

ще не визначилися щодо повернення в майбутньому.

5%

повідомили про те, що не мають надії повернутися.

3 НА ДОДАТОК ДО ТРИВАЮЧИХ РИЗИКІВ ДЛЯ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ ТА СПЕЦИФІЧНИХ ОБСТАВИН У МІСЦЯХ ПОХОДЖЕННЯ НА НАМІРИ БІЖЕНЦІВ ТАКОЖ ВПЛИВАЄ РІВЕНЬ ДОСТУПУ ДО ОСНОВНИХ ПОСЛУГ ТА ПРАВ У ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇНАХ, А ТАКОЖ СПЕЦИФІЧНА ВРАЗЛИВІСТЬ ДОМОГОСПОДАРСТВА.

- **Плани щодо повернення в найближчі три місяці** частіше мають люди похилого віку, особи з особливими обставинами в Україні (тобто житло не пошкоджене або не зруйноване, чоловік/дружина та/або діти живуть там і/або походять із Заходу), а також ті, хто стикається з проблемами інтеграції в приймаючій країні (тобто все ще проживають у родичів чи друзів і/або менше залежать від соціальних виплат).
- **Не прийняли рішення про повернення** більш імовірно ті, хто живе один, і ті, хто знаходяться далеко від місця свого походження (тобто проживають у країнах, які не мають спільного кордону з Україною, не поверталися з початку переміщення та/або не мають чоловіка/дружини чи дітей, які все ще там проживають).
- **Не мають ні планів, ні надії на повернення** більш імовірно ті, хто належить до певних демографічних груп (невеликі домогосподарства, чоловіки, молодь та/або особи з професійно-технічною освітою) та ті, хто має специфічні моделі переміщення (тобто виїхали в перші місяці війни, вихідці з Півночі, розміщені в країнах, які не мають спільного кордону з Україною та/або не мають чоловіка/дружини чи дітей, які все ще знаходяться в Україні).

4 ХОЧА ГОЛОВНИЙ СПРЯТЛИВИЙ ФАКТОР ДЛЯ ПОВЕРНЕННЯ БІЖЕНЦІВ Є ПРИПИНЕННЯ ВІЙНИ ТА ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЮ РИЗИКІВ ДЛЯ БЕЗПЕКИ, ДОСТУП ДО ВОДО- ТА ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ, МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ, ЖИТЛА ТА ЗАСОБІВ ДО ІСНУВАННЯ В УКРАЇНІ ТАКОЖ ЗНАЧНО ВПЛИВАЄ НА ЇХ РІШЕННЯ.

93%

респондентів сподіваються повернутись або ще не прийняли рішення щодо повернення в Україну, вони вважають дуже важливим принаймні один з факторів, пов'язаних із ситуацією із безпекою на місцях їхнього походження, як визначальний для прийняття рішення щодо повернення. Особливо це стосується біженців, які походять з м. Київ та зі Сходу, Півночі та Півдня України.

91%

респондентів, які мають надію, або ще не прийняли рішення про повернення в Україну, надають великого значення належному доступу до базових послуг (зокрема, водо- та електропостачання, послуг з охорони здоров'я), засобам до існування та/або житлу в місцях свого походження. Подібно до факторів безпеки, це особливо стосується біженців, які походять з Києва та зі Сходу, Півночі та Півдня України.

81%

респондентів, які мають надію або ще не прийняли рішення повернутися в Україну, вказують на те, що доступ до інформації про ситуацію в місці їхнього походження та наявність достатніх ресурсів або підтримки для реінтеграції мають велике значення, коли справа доходить до прийняття рішення про повернення.

69%

респондентів, які мають надію або ще не прийняли рішення повернутися в Україну, кажуть, що проблеми з доступом до базових послуг (зокрема, медичної допомоги), або проблеми з пошуком можливостей гідної роботи та/або проблеми зі збереженням свого правового статусу в приймаючих країнах також сильно вплинуть на їх рішення повернутися.

5 СЕРЕД ПІДГРУПИ БІЖЕНЦІВ, ЯКІ БУЛИ ОПИТАНІ У ДРУГОМУ ТА ТРЕТЬОМУ РАУНДАХ ОПИТУВАННЯ, СПОСТЕРІГАЮТЬСЯ ВАЖЛИВІ ЗМІНИ ЩОДО ЇХ ДОСТУПУ ДО ЖИТЛА ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ.

45%

опитаних респондентів за лонгітюдним методом вибірки третього раунду проживали в орендованому житлі, порівняно з **27%** респондентів другого раунду, навіть якщо для значної частини з них їх проживання не забезпечене в довгостроковій перспективі.

40%

респондентів із поздовжньої вибірки третього раунду були працевлаштовані або самозайняті в порівнянні з **30%** у другому турі, а також спостерігається збільшення частки тих, хто бере участь у професійному навчанні або відвідує курси (з **2 до 11%**). Все ж таки є значна частина безробітних (**19%**) або тих, які зайняті повний робочий день в якості опікуна (**17%**).

46%

респондентів із поздовжньої вибірки зараз отримують дохід від працевлаштування порівняно з **37%** у другому раунді, тоді як частка тих, хто розраховує на соціальний захист та/або грошову допомогу, зменшилася (з **57 до 50%**).

Основні рекомендації

1 БІЖЕНЦІВ СЛІД ПОСТІЙНО ПІДТРИМУВАТИ, ЩОБ ВОНИ ПРИЙМАЛИ ВІЛЬНІ ТА ОБДУМАНІ РІШЕННЯ ЩОДО СВОГО МАЙБУТНЬОГО.

- Як показало опитування щодо намірів, на наміри біженців сильно впливають умови в місцях їхнього походження, пов'язані як із ситуацією з безпекою, так і з доступом до основних послуг, статусом їхнього майна та можливостями працевлаштування та засобами до існування. Самі біженці надають великого значення доступу до адекватної інформації з цих питань, як одному з ключових факторів, що впливають на їх рішення щодо повернення. Про це ще частіше повідомляють біженці, яких приймають у країнах, які не мають спільного кордону з Україною, які, швидше за все, не поверталися в Україну, щоб відвідати своїх родичів та перевірити умови в місцях свого походження.
- Надання конкретної і оновленої інформації про умови в місцях походження, включаючи доступність послуг і допомоги, повинна залишатися пріоритетом. Крім того, консультування та цілеспрямована підтримка для осіб з особливими потребами або вразливістю, таким, як люди похилого віку та біженці, які постраждали через розлуку із сім'єю, є необхідними для прийняття обґрунтованих рішень, враховуючи, що ці домогосподарства мають більшу ймовірність повернутися в короткостроковій перспективі.

2 ПРИЙМАЮЧІ КРАЇНИ ТА ГРОМАДИ ПОТРЕБУЮТЬ ПРОДОВЖЕННЯ ПІДТРИМКИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ДОСТУПУ ДО ПРАВ ТА ПОСЛУГ ДЛЯ БІЖЕНЦІВ.

- Біженці з України продовжують відзначати теплий прийом і підтримку з боку приймаючих країн і громад, а також можливість жити в безпечному середовищі. Опитування показує, що з часом відбулись важливі покращення у таких питаннях, як доступ до роботи та самостійна оренда житла. Однак значна частина людей все ще залишається безробітними, і багато з тих, хто знайшов роботу, виконують низько кваліфіковані роботи, і для більшості біженців їхнього доходу недостатньо, щоб покрити більшість основних потреб.
- Оскільки тривалість переміщення продовжує збільшуватися, особливі потреби та вразливість, які спостерігаються серед значної частини домогосподарств біженців, можуть обмежити їхню ефективну соціально-економічну інтеграцію в приймаючих країнах. Згідно з результатами моніторингу захисту, опитування показує, що домогосподарства, які складаються з людей похилого віку та тих, хто має утриманців, мають нижчий рівень доступу до роботи, більше труднощів у пошуку стабільних варіантів житла та більшу залежність від допомоги з боку урядів та гуманітарних організацій. Зрештою, це може вплинути на їхні рішення повернутися навіть за неоптимальних умов щодо безпеки та потенційної реінтеграції.
- Біженці виділяють доступ до послуг медичної допомоги та можливості працевлаштування в приймаючих країнах як ключові фактори, що впливають на їхні наміри. Адміністративні бар'єри, труднощі в орієнтуванні в системі охорони здоров'я, обмежене медичне страхування, що надається через страхівку від постійної неїездатності (TPD), і висока доплата за медичні послуги у системах страхування, це ті питання, які потребують вирішення. Перешкоди в доступі до послуг

соціального захисту та догляду за дітьми, а також до мовних курсів та визнання робочих навичок також є одними з головних проблем, які необхідно постійно вирішувати в цьому відношенні.

- Вирішення першочергових потреб біженців сприятиме їх соціально-економічній інтеграції в приймаючих країнах, зменшить ризики захисту та потенційні негативні механізми подолання та буде сприятливим для їх приймаючих громад. Крім того, цільові програми та заходи мають вирішальне значення для вирішення різних рівнів уразливості серед біженців. Також надзвичайно важливо, щоб люди з особливими потребами систематично виявлялися та своєчасно перенаправлялися до послуг, щоб пом'якшити ризики захисту та зменшити довгострокові витрати.

3 БІЖЕНЦІ ПОТРЕБУЮТЬ ПРОДОВЖЕННЯ ПІДТРИМКИ ДЛЯ ДОСТУПУ ДО МОЖЛИВОСТЕЙ ГІДНОЇ РОБОТИ.

- Хоча більше третини біженців з України наразі працюють, більшість із них зайняті на роботі нижчого рівня, ніж у них була раніше в Україні, така тенденція більш поширена серед жінок, ніж серед чоловіків. Багато з них працюють на низько кваліфікованих роботах, а невеликий, але значний відсоток працює в неофіційному секторі, що потенційно пов'язано з прогалинами в інформації щодо доступу до ринку праці. Більше п'ятої частина біженців є безробітними та активно шукають можливості роботи. Хоча догляд за дітьми було визначено як перешкоду для доступу до роботи, недостатнє знання місцевої мови, невідповідність навичок разом із труднощами у визнанні навичок та відсутністю можливостей гідної роботи є більш поширеними.
- Таким чином, необхідна постійна та цілісна підтримка, щоб краще використати потенціал біженців для сприяння громадам, які їх приймають, досягти самозабезпеченості, розширити свої навички та прокласти шлях для остаточних рішень. Заходи мають

включати мовні курси, у тому числі на професійному рівні, спрощене визнання навичок і дипломів, підбір роботи та підвищення кваліфікації, надання інформації та доступу до догляду за дітьми, у тому числі після школи. Також слід розширити доступ до послуг із розвитку бізнесу, грантів і фінансування, враховуючи, що згідно з даними, лише 2 відсотки біженців з України наразі є самозайнятими, хоча 11 відсотків мали бізнес в Україні, згідно з попереднім опитуванням щодо намірів.

4 УКРАЇНСЬКИЙ УРЯД ВИМАГАЄ ПРОДОВЖЕННЯ ПІДТРИМКИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ОСНОВНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОВИХ РІШЕНЬ У РАЙОНАХ, ЩО БІЛЬШЕ ПОСТРАЖДАЛИ.

- Незважаючи на триваючу війну та ризики для безпеки, деякі біженці почали повертатися в попередні місяці, а інші мають намір повернутися в найближчому майбутньому, навіть у райони, які сильно постраждали від війни. Це пояснюється їхнім бажанням повернутися до своєї країни та возз'єднатися з родичами в поєднанні з їхніми особливими умовами чи ситуацією.
- Особи, які спонтанно повертаються, повинні отримувати підтримку разом з іншими постраждалими групами населення через програму раннього відновлення, включаючи реконструкцію основної інфраструктури, такої як водопостачання, електрика, послуги охорони здоров'я та освіти, а також доступ до житлових рішень для тих, чий будинок були пошкоджені або зруйновані, або для тих, хто не може повернутися на місце свого походження.

Ми не можемо думати про майбутнє або про те, як складається ситуація в Україні, і як довго вона буде такою. Ми можемо думати лише про сьогодні».

– учасниця ОФГ, Іспанія.

Результати в цифрах

ПРОФІЛІ ДОМОГОСПОДАРСТВ

26%

складаються з одного або декількох дорослих (18-59 років) без утриманців

29%

складаються з двох або більше дорослих (18-59 років) з утриманцями (дітьми та/або особами похилого віку)

38%

складаються тільки з одного дорослого (18-59 років) з утриманцями (дітьми та/або особами похилого віку)

8%

складаються з одного або декількох більш старших осіб (60 років і старше)

ОСНОВНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

87%

зареєструвалися для отримання тимчасового захисту або статусу біженця

43%

самостійно винаймають житло

23%

можуть добре розмовляти основною мовою в країні перебування

77%

дітей (3-17 років), які відвідують школу в приймаючій країні

35%

працевлаштовані або самозайняті (у країні перебування або віддалено)

12%

займаються професійним навчанням

47%

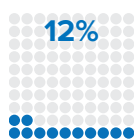
покладаються на соціальний захист/грошову допомогу, як джерело доходу

39%

повідомили, що їхніх доходів було достатньо, щоб покрити більшість основних потреб

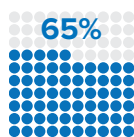
НАМІРИ БІЖЕНЦІВ

12%

Планують повернутися протягом найближчих 3 місяців

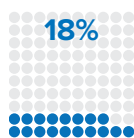
Більш імовірно серед: осіб похилого віку; із Заходу України; мають дружину/чоловіка або дітей, які все ще перебувають в Україні; житло в Україні без пошкоджень; проживають у родичів або друзів; менша залежність від соціального захисту в приймаючій країні

65%

Сподіваються одного дня повернутися

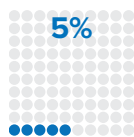
Більш імовірно серед: дорослих з утриманцями; жінок, з вищою освітою; з Півдня України; дружина/чоловік або діти в Україні; перебувають в сусідніх з Україною країнах

18%

Не прийняли рішення повертатись чи ні

Більш імовірно серед: осіб, які проживають самі; не мають чоловіка/дружини або дітей в Україні; знаходяться в країнах, які не мають спільного кордону з Україною

5%

Не має плану або надії повернутись

Більш імовірно серед: чоловіків та молоді з технічною освітою; осіб з Півночі; тих, хто перебуває в країнах, які не мають спільного кордону з Україною; немає чоловіка/дружини або дітей в Україні

СПРИЯТЛИВІ ФАКТОРИ ДЛЯ ПОВЕРНЕННЯ

94%

надають великого значення безпечним умовам в місцях походження

Ранжування факторів:

1. Жодних проблем з безпекою
2. Жодної військової окупації
3. Кінець/політичне вирішення війни
4. Свобода пересування

91%

надають великого значення можливості мати доступ до основних послуг, засобів до існування та житла в місцях походження

Ранжування факторів:

1. Доступ до електроенергії та водопостачання
2. Можливості роботи/заробітку
3. Доступ до медичних послуг
4. Доступ до власного або альтернативного житла
5. Доступ до освітніх послуг

81%

надають великого значення можливості мати доступ до інформації та/або мають достатньо ресурсів або підтримки для повернення

Ранжування факторів:

1. Інформація про обстановку в місці походження
2. Достатня кількість ресурсів або підтримки для повернення
3. Коли всі члени домогосподарства готові
4. Якщо інші родичі не можуть виїхати з України

Вступ

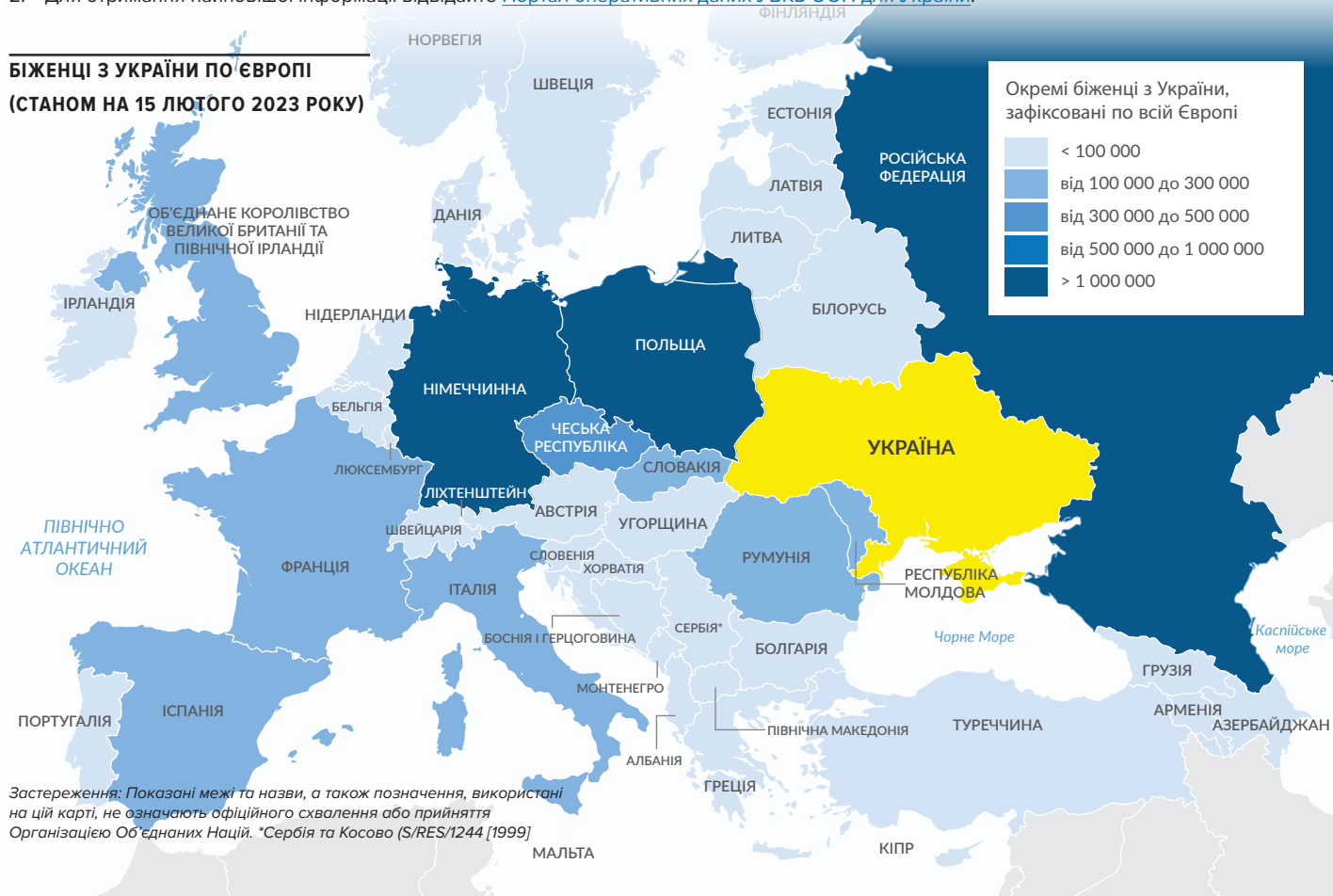
Через війну в Україні третина населення залишається вимушено переміщеною зі своїх домівок, що робить кризу переміщення однією з найбільших сьогодні у світі. В межах України, **понад 5 мільйонів людей залишаються внутрішньо переміщеними особами** за даними МОМ¹. Станом на кінець січня 2023 року за оцінками УВКБ ООН **понад 8 мільйонів біженців з України зафіксовано по всій Європі та за її межами**, з них понад 4,8 млн зареєструвалися для отримання тимчасового захисту або у подібній національній схемі із захисту². Щоб забезпечити центральну роль голосів біженців у дискусіях про їхнє майбутнє, а також отримати інформацію, засновану на фактах, для підтримки урядових органів у приймаючих країнах та в Україні, УВКБ ООН регулярно проводить опитування про наміри біженців з України, збираючи первинні дані про їхні профілі, їхню поточну ситуацію та наміри, а також фактори, що впливають на прийняття ними рішень.

Доповнюючи [перший](#) і [другий](#) регіональні звіти про наміри біженців, опубліковані в липні та вересні 2022 року, цей **третій звіт** представляє основні результати останнього раунду збору даних про біженців (з грудня по січень 2023 року), що охоплює сусідні з Україною країни, а також інші приймаючі країни в Європі. Це опитування має на меті відповісти на чотири основні запитання:

- Які є профілі **домогосподарств** і поточні **соціально-економічні умови** біженців, які можуть вплинути на їхні наміри? (Розділ 1)
- Які **наміри чи плани** мають біженці в короткостроковій і довгостроковій перспективі? (Розділ 2)
- Які є основні **причини та рушійні фактори**, які впливають на рішення та плани біженців? (Розділ 3)
- Які є основні **сприятливі фактори**, які могли б визначити наміри біженців повернутися в Україну? (Розділ 4)

1. МОМ [Звіт про внутрішнє переміщення](#) (станом на 23 січня 2023 року).
2. Для отримання найновішої інформації відвідайте [Портал оперативних даних УВКБ ООН для України](#).

БІЖЕНЦІ З УКРАЇНИ ПО ЄВРОПІ (СТАНОМ НА 15 ЛЮТОГО 2023 РОКУ)

Методологія

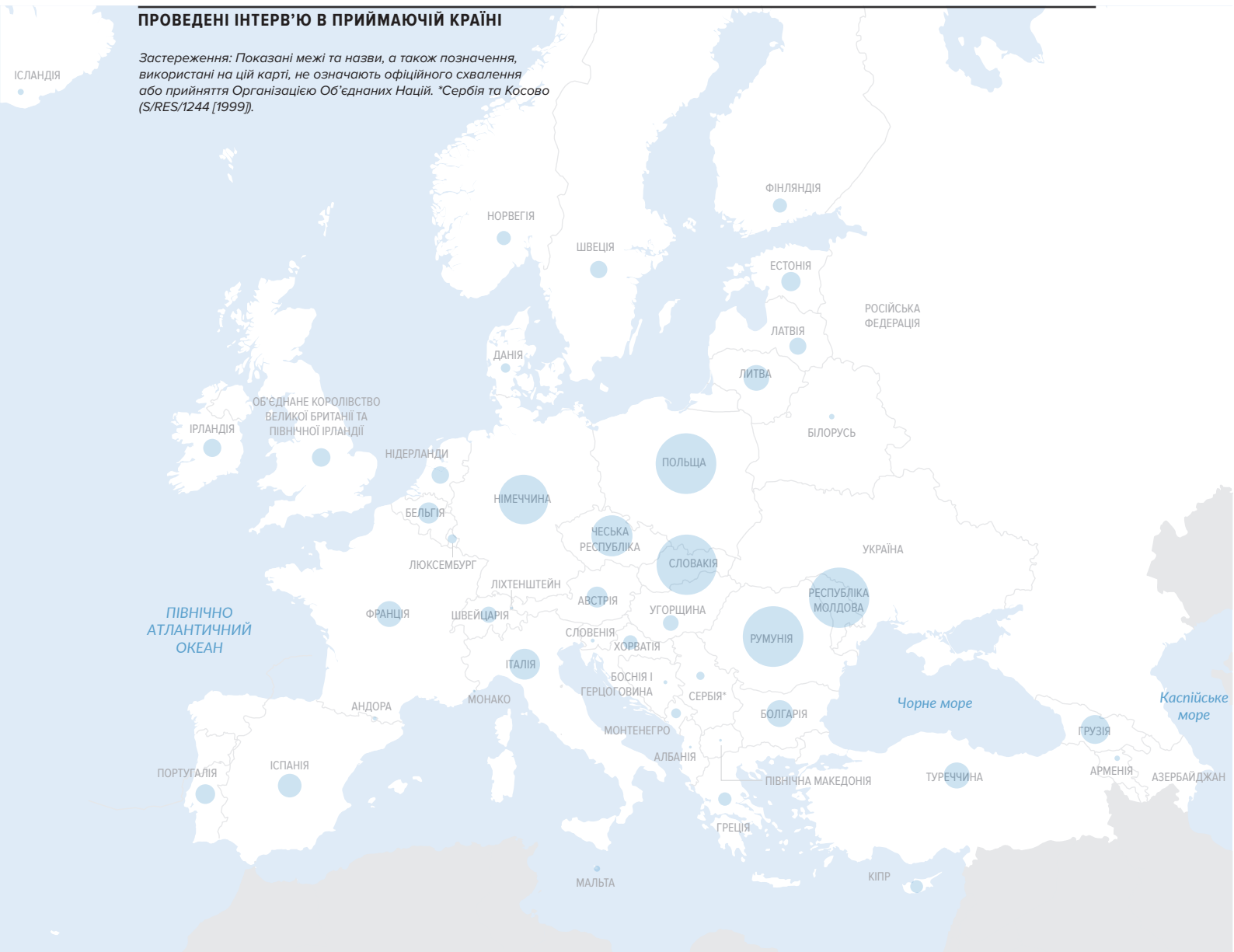
У третьому раунді опитувань щодо намірів біженців з України використовувався змішаний методологічний підхід, поєднувались різні підходи до вибірки та два основних режими збору даних: телефонне та веб-опитування. Близько **3900 домогосподарств** пройшли опитування. Щоб зрозуміти, як змінилися наміри та життєвий досвід у різних приймаючих країнах після другого раунду опитування, респондентам, які погодились на повторну співбесіду, було запропоновано взяти участь у цьому третьому раунді опитування. Остаточна вибірка цього раунду включає **887 опитувань** тих, хто взяв участь в обох хвилях дослідження (іменовані як

«**поздовжня вибірка**») і **3020 опитувань** з нової вибірки тих, хто брав участь лише в третьому раунді. Вибірку та збір даних проводила Ipsos SA.

- **Телефонні опитування:** використовувались списки біженців, зареєстрованих УВКБ ООН для отримання грошової допомоги в **Польщі, Республіці Молдова, Румунії і Словаччині**, як основа вибірки, стратифікована випадкова вибірка складала **500 домогосподарств** у кожній країні, які було відібрано та опитано по телефону. Загальна кількість **склала 1983 опитування** з використанням цього підходу (з них 581, які також були опитані у другому раунді). Це дозволило отримати оцінки з похибкою до $\pm 4,3$ відсотки при

ПРОВЕДЕНІ ІНТЕРВ'Ю В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ

Застереження: Показані межі та назви, а також позначення, використані на цій карті, не означають офіційного схвалення або прийняття Організацією Об'єднаних Націй. *Сербія та Косово (S/RES/1244 (1999)).

95-відсотковому інтервалі впевненості на країну та $\pm 2,2$ відсотка для комбінованої вибірки.

- **Веб-опитування:** особи з України, які покинули свою країну після 24 лютого 2022 року та були прийняті в країнах Європи (за винятком тих, які були охоплені через опитування по телефону) були визначені та запрошені взяти участь в опитуванні з використанням онлайн-панелей. Всього **було проведено 1924 опитування** з використанням цього підходу (з них 306 осіб, які також були опитані у другому раунді). Онлайн-вибірка охоплювала біженців з **40** європейських країн, найбільшу кількість опитувань було проведено у **Німеччині (330), Чехії (227), Італії (128) і Грузії (112)**.

Для регіонального аналізу було застосовано ваговий коефіцієнт на основі останніх доступних даних про кількість окремих біженців, зареєстрованих у кожній країні. Більш детальний опис підходу до вибірки та рівнозваженого підходу включено в **Додаток 1**.

Кількісний аналіз було доповнено якісними висновками та результатами **обговорень у фокус-групах (ОФГ)** з біженцями з України, проведені УВКБ ООН до кінця 2022 року. Це включає висновки ОФГ, проведені у **Німеччині і Іспанії** зі спеціальним фокусом на намірах, а також на результатах ОФГ, проведених у кількох країнах Європи в рамках спільної оцінки за участю УВКБ ООН.

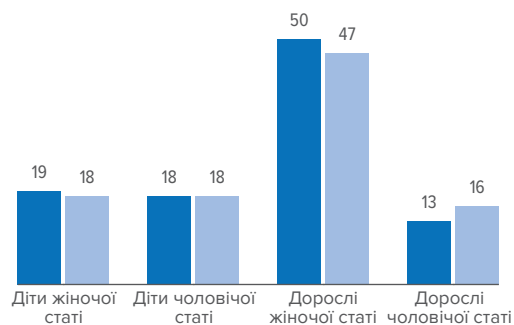
ЗРАЗОК ОПИСУ ОПИТУВАННЯ

ПОКАЗНИК	ЗАГАЛЬНА ВИБІРКА	ПОЗДОВЖНЯ ВИБІРКА
Проведено опитувань	3 907	887
% респондентів жінки	89%	89%
Середній вік (роки)	43	42
Середній розмір домогосподарства	2.8	2.7
%, які залишили Україну в період з лютого по березень 2022 року	74%	80%
% розміщені в країнах, сусідніх до України	36%	48%

Обмеження

Результати, представлені в цьому звіті, необхідно інтерпретувати відповідно до обсягу методології та враховуючи контекст поточних переміщень. Зокрема, через відсутність повних основ вибірки (повний список біженців з України, зареєстрованих по всій Європі з контактними даними), у дослідженні використовувалися різні стратегії вибірки на основі найкращих наявних даних (див. **Додаток 1** для отримання повної інформації). Хоча результати не обов'язково екстраполювати на всіх біженців з України в цілому, демографічний склад вибірки опитування домогосподарств показує дуже подібний розподіл до того, що спостерігається у загальній кількості біженців. Варто також зазначити, що результати, представлені в цьому звіті, відображають ситуації та наміри біженців на момент збору даних, які згодом могли змінитися залежно від широкого спектру факторів і контекстуальних змін.

ДЕМОГРАФІЧНИЙ СКЛАД: ОПИТУВАННЯ* ТА БІЖЕНЦІ** (У ВІДСОТКАХ)

* Результати опитування після застосування вагового коефіцієнта.

** На основі останніх офіційних даних, наданих національними органами влади, якщо такі є; інакше базується на статистиці, опублікованій EUROSTAT.

Мікродані

З метою сприяння подальшому використанню та аналізу даних опитування, повна анкета опитування та анонімна версія мікроданих будуть оприлюднені зовнішнім аудиторіям у [Бібліотеці мікроданих УВКБ ООН](#).

Профілі домогосподарств

26%

складаються з одного або декількох дорослих (18-59 років) без утриманців

29%

складаються з двох або більше дорослих (18-59 років) з утриманцями

38%

складаються з одного дорослого (18-59 років) з утриманцями

8%

складаються з одного або декількох більш старших осіб (60 років і старше)

- Склад домогосподарств та їх соціально-демографічні характеристики можуть впливати на плани та наміри біженців, оскільки вони пов'язані з **різними можливостями та факторами вразливості**.

З початку масштабного напливу біженців УВКБ ООН та його партнери постійно збирали та аналізували первинні та вторинні дані щодо складу, ризиків щодо захисту та потреб біженців з України. Це включало проведення регіонального моніторингу та регіональної оцінки потреб в сфері захисту³, а також різних багатогалузевих оцінок потреб⁴, особливо в країнах, які є частиною регіонального плану реагування для біженців⁵.

Наявні дані вказують на спільні характеристики біженців, зокрема: більшість складають жінки та діти; доросле населення має високий рівень освіти; і існує відносно висока частка домогосподарств з принаймні однією особою з особливими потребами (зокрема, із серйозними захворюваннями та особи з інвалідністю).

Для того, щоб покращити розуміння потреб різних груп біженців і того, як ключові соціально-демографічні характеристики можуть впливати на їхні плани та наміри (як з точки зору можливостей біженців, так і їх особливої вразливості), для цілей цього звіту домогосподарства були поділені на різні типи на основі їх демографічного складу.

Одна або декілька дорослих осіб (18-59 років)

без утриманців: домогосподарства цієї групи, що становлять **26 відсотків** вибірки, в основному складаються з жінок (найбільше серед усіх груп), причому майже три чверті респондентів мають вищу освіту. В той час як більша частина мешкала в східних областях України, більше п'ятої частини походить з Києва. Майже три чверті розміщені в країнах, які не мають спільного кордону з Україною; у той час як більшість зареєструвалися для отримання тимчасового захисту або статусу біженця, близько п'ятої частини подали запит на дозвіл на проживання/візу. Майже половина живе в орендованому житлі (включаючи оренду номеру в готелі), а 44 відсотки респондентів працюють (найвища кількість серед усіх груп), і відповідно складають меншу частку тих, хто вказує соціальний захист та/або гуманітарну допомогу як джерело доходу (32 відсотки).

3. Див. [Регіональний аналіз захисту N°1](#) УВКБ ООН і пов'язані онлайн-панелі, опубліковані в [вересні 2022 р.](#) і [лютому 2023 р.](#)

4. Див. звіт Мультисекторальної оцінки потреб з Болгарії (скоро вийде), [Угорщини](#), [Польщі](#), [Молдови](#), [Словаччини](#) і [Румунії](#).

5. Див. [RRP 2023](#).

Двоє або більше дорослих (від 18 до 59 років) з утриманцями (дітьми або особами похилого віку): до домогосподарств, які становлять

29 відсотків вибірки входить більша частка чоловіків, ніж в інших групах (35 відсотків).

Більшість мешкала у східних областях України, але майже п'ята частина походить з південних. Понад дві третини були розміщені в країнах, які не мають спільного кордону з Україною, і більшість з них зареєструвалися для отримання тимчасового захисту або статусу біженця. У той час як понад 40 відсотків живуть в орендованому житлі, лише близько третини респондентів мають роботу, що співпадає із загальним середнім показником. У той час як більше половини зазначають соціальний захист або гуманітарну допомогу як одне з основних джерел доходу, заробітну плату або дохід від роботи також вказує майже половина домогосподарств.

Тільки один дорослий (18-59 років) з утриманцями (дітьми або літніми особами): ця категорія становить **38 відсотків** вибірки.

Більшість проживала у східних областях України з майже рівномірним розподілом серед інших макрорегіонів. Понад 90 відсотків виїхали з України протягом перших трьох місяців війни (найбільше серед усіх груп), а половина респондентів повідомила, що в Україні все ще живуть чоловік/дружина або діти. На відміну від вищезазначених груп, більше половини розміщені в сусідніх з Україною країнах. У той час як понад 40 відсотків живуть в орендованому житлі, лише близько третини респондентів працевлаштовані. Більше половини повідомляє про соціальний захист або гуманітарну допомогу як один із основних

джерел доходу джерела, тоді як 43 відсотки повідомляють, що мають зарплату або доходи від працевлаштування.

Одна або більше осіб похилого віку (60+ років):

домогосподарства цієї групи становлять **8 відсотків** вибірки. П'ята частина має принаймні одну особу, яка потребує догляду через хворобу або інвалідність. Невелика частина має вищу освіту порівняно з іншими групами, хоча більша частина має середню технічну або професійну освіту. Хоча незначна більшість проживала у східних областях України, понад 20 відсотків приїхали з південних (найбільше серед усіх груп). Майже половина розміщена в країнах, які не мають спільного кордону з Україною, і більшість з них зареєструвалася для отримання тимчасового захисту або статусу біженця. Лише четверта частина мешкає в орендованому житлі, майже третина проживає у родичів, а одна п'ята все ще проживає в місцях компактного проживання. Лише невелика частка працює, а пенсії з України були одним із основних джерел доходу для майже 60 відсотків домогосподарств, причому велика частка повідомила також про соціальний захист та/або гуманітарну допомогу як джерело доходу (46 відсотків). Лише чверть повідомляє, що має дохід, достатній для задоволення своїх потреб.

Жити в центрі нормально, але ми виснажені від перебування тут, ми б хотіли мати свій дім, щоб можна було готувати свою їжу, нашу українську їжу. Якби у нас була робота, ми б вирішили свої проблеми».

— учасниця ОФГ, Іспанія.

ПРОФІЛІ БІЖЕНЦІВ ЗА ТИПОМ ДОМОГОСПОДАРСТВА

		Група 1: Дорослі без утриманців	Група 2: Двоє або більше дорослих з утриманцями	Група 3: Один дорослий з утриманцями	Група 4: Один або кілька літніх людей	Загальна вибірка
% вибірки		26%	29%	38%	8%	100%
Стать членів домогосподарства	% Жінки	76%	65%	72%	67%	69%
	% Чоловіки	24%	35%	28%	33%	31%
% принаймні з 1 особою, яка потребує догляду через хворобу або інвалідність		11%	17%	12%	19%	14%
Рівень освіти респондентів	% з вищою освітою	72%	66%	70%	59%	69%
	% має професійно-технічний ступінь	16%	21%	18%	29%	19%
Макрорегіон походження	Схід	37%	41%	39%	37%	39%
	м. Київ	22%	13%	14%	14%	16%
	Південь	15%	19%	14%	22%	16%
	Північ	11%	12%	15%	14%	13%
	Захід	9%	10%	11%	7%	10%
	Центр	6%	6%	6%	7%	6%
% хто залишив Україну в період з лютого по квітень 2022 року		82%	83%	91%	88%	86%
% мають чоловіка/дружину або дітей, які ще проживають в Україні		29%	27%	51%	39%	37%
% розміщені в країнах, сусідніх з Україною		28%	36%	49%	48%	39%
% зареєстровані для отримання тимчасового захисту або притулку		81%	89%	91%	88%	87%
Місце проживання в країні перебування	Орендує житло	46%	44%	44%	25%	43%
	Проживає у родичів	13%	7%	9%	29%	11%
	Проживає у інших	13%	15%	17%	13%	15%
	У компактних/запланованих місцях	14%	15%	16%	18%	15%
	Інше	14%	18%	14%	15%	15%
% респондентів, які зараз працюють		44%	34%	35%	12%	35%
Джерела доходу (топ-5)	Соціальний захист/грошова допомога	32%	54%	54%	46%	47%
	Зарплата/дохід	53%	48%	43%	15%	45%
	Накопичення	18%	16%	17%	9%	17%
	Пенсія з України	7%	11%	15%	58%	15%
	Перекази з України	8%	8%	16%	2%	10%
% з достатнім доходом для покриття базових потреб		44%	41%	39%	25%	39%

Наміри біженців

12%

планують повернутись
назавжди протягом
наступних трьох місяців

65%

мають надію зрештою
повернутися в Україну в
майбутньому

18%

не визначилися щодо
повернення в Україну

5%

не мають плану чи надії
повернутися в Україну

- Більшість опитаних біженців досі **сподіваюся повернутися в Україну в майбутньому**, але на даний момент більшість планує продовжувати залишатися в країні теперішнього перебування.
- Існують важливі відмінності в намірах біженців, пов'язані з **місцем походження, на скільки близько розташована приймаюча країна до України, тривалістю переміщення і складом домогосподарства**.

Через опитування була зібрана інформація про плани біженців у короткостроковій перспективі (найближчі три місяці, узгоджені з періодичністю опитування), а також про їхні наміри чи сподівання повернутися в Україну в майбутньому. Для цього третього раунду було включено додаткове запитання для кращого розуміння часових рамок намірів біженців у середньостроковій або довгостроковій перспективі, з усвідомленням, що триваюча війна в Україні створює загальну невизначеність щодо майбутнього для біженців та їхніх сімей, як це підтверджено учасниками обговорень у групах.

Подібно до результатів [першого](#) і [другого](#) регіонального звіту про наміри, меншість респондентів **повідомила про плани повернутися назавжди протягом наступних трьох місяців (12 відсотків)**, оскільки більшість все ще вважає поточну ситуацію в місцях їхнього походження в Україні несприятливою для забезпечення сталого повернення додому

НАМІРИ БІЖЕНЦІВ

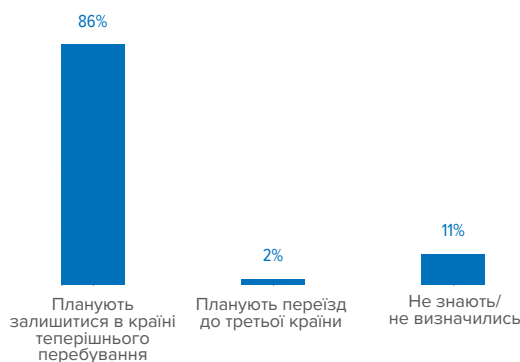

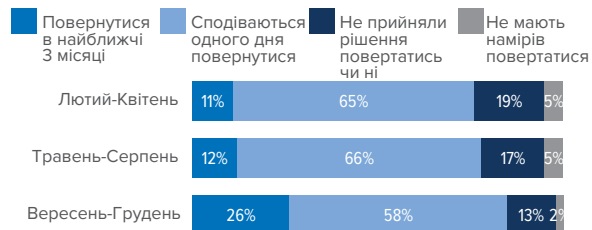
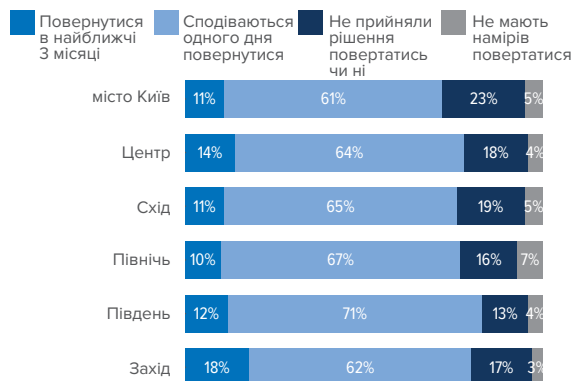
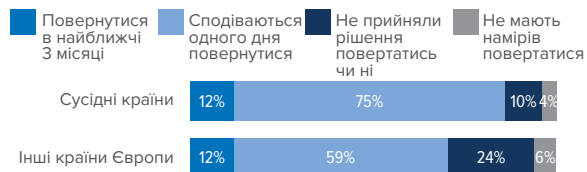
на даний момент. **Більшість продовжує висловлювати загальне бажання одного дня повернутися в Україну (65 відсотків)**, а велика частина все ще **не визначилась щодо повернення в середньостроковій або довгостроковій перспективі (18 відсотків)**, і лише невелика меншість повідомила, що **не має надії на повернення (5%)**.

Серед тих, хто не планує повертатися в **наступні три місяці**, переважна більшість **планує залишитися в країні перебування (86%)**, а лише з невелика частина **планує переїхати в іншу країну (2 відсотки)**, і меншість **не визначилась зі своїми планами (11%)**.

Існують ключові відмінності в намірах біженців, пов'язані з їх демографічним профілем, а також місцем походження, на скільки близько розташована приймаюча країна до України, тривалістю переміщення і складом домогосподарства.

НАМІРИ БІЖЕНЦІВ НА НАСТУПНІ 3 МІСЯЦІ

НАМІРИ БІЖЕНЦІВ ВІДПОВІДНО ДО ТИПУ
ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВАНАМІРИ БІЖЕНЦІВ ВІДПОВІДНО ДО МІСЯЦЯ, КОЛИ
ВОНИ ВИЇХАЛИ З УКРАЇНИНАМІРИ БІЖЕНЦІВ ВІДПОВІДНО ДО РЕГІОНУ
ПОХОДЖЕННЯНАМІРИ БІЖЕНЦІВ ВІДПОВІДНО ДО БЛИЗЬКОСТІ
ПРИЙМАЮЧОЇ КРАЇНИ

Ми не можемо думати про майбутнє або про те, як складається ситуація в Україні, і як довго вона буде такою. Ми можемо думати лише про сьогодення»

— учасниця ОФГ, Іспанія.

Хто ті біженці, які планують повернути в найближчі 3 місяці?

Як показано на графіках вище, **більша частка біженців планувала повернутися в найближчі 3 місяці** серед таких груп:

- Домогосподарства у складі **однієї або більше осіб похилого віку (18 відсотків)**, ймовірно, пов'язані з їхніми факторами вразливості та проблемами для сталого перебування в приймаючих країнах.
- Домогосподарства, які проживали в **західних областях (18 відсотків)** України, які менше постраждали від бойових дій.
- Домогосподарства, які виїхали з України **за останні чотири місяці 2022 року (26 відсотків)**; це частково можна пояснити тим фактом, що нещодавно прибулі все ще

вирішують, де зупинитися, оскільки серед цієї групи найбільша частка тих, хто не визначився, що робити в наступні 3 місяці (18 відсотків).

Серед тих, хто планує повернутися в найближчі три місяці, більшість повідомили, що вони повернуться з усіма членами своєї родини (**82 відсотки**), і в те саме місце (селище чи поселення), де вони проживали до війни (**92 відсотки**). Респонденти, які проживали у **східних областях** України, регіоні, який значно постраждав від триваючих військових дій і руйнувань, складають дещо нижчу частку, яка планує повернутись в те саме місце (**87 відсотків**) порівняно з іншими регіонами.

Хто ті біженці, які сподіваються повернутися в Україну в майбутньому?

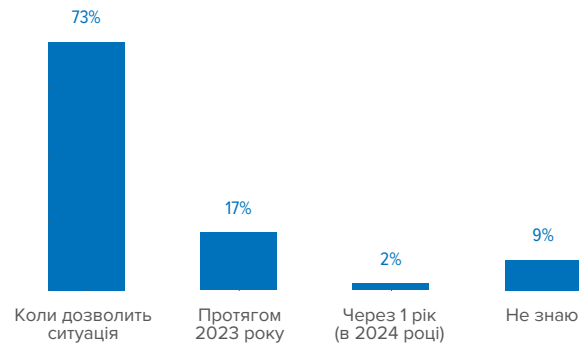
Серед тих, хто врешті планує повернутись, переважна більшість не має конкретних часових рамок і сподівається зробити це, коли буде можливо, а **17 відсотків** висловили бажання повернутися протягом 2023 року.

Як і у випадку з тими, хто планує повернутися найближчим часом, у цієї групи наміри повернутися залежать від регіону походження, приймаючої країни та складу сім'ї. Зокрема, **більшу частку біженців, які сподіваються повернутися**, виявлено серед таких груп:

- Домогосподарства, що складаються лише з **одного дорослого з утриманцями** (69 відсотків), порівняно з тими, які складаються лише з дорослих без утриманців.
- Домогосподарства, які проживали у **південних областях України (71 відсоток)**, порівняно з тими, які проживали в західних областях чи місті Київ (61–62 відсотки).
- Домогосподарства, розміщені в **сусідніх з Україною країнах (75 відсотків)**, порівняно з іншими країнами Європи (59 відсотків), що значною мірою пояснюється їх рішенням залишатися поруч з Україною.

Серед біженців, які планують повернутися в майбутньому, лише **19 відсотків змогли вказати конкретний термін**, більшість із них хочуть повернутися протягом 2023 року та менший відсоток через рік, тоді як переважна більшість вказала, що їх повернення відбудеться, «коли це дозволить ситуація». Декілька учасників фокус-груп підкреслили труднощі з визначенням можливих часових рамок для повернення в Україну, коли багато місць їхнього походження все ще піддаються бомбардуванням, заміновані або у випадках, коли їхні будинки були зруйновані.

КОЛИ БІЖЕНЦІ СПОДІЮЮТЬСЯ ПОВЕРНУТИСЯ (СЕРЕД ТИХ, ХТО СПОДІВАЄТЬСЯ ОДНОГО ДНЯ ПОВЕРНУТИСЯ)

Хто ті біженці, які ще не визначилися щодо повернення в Україну?

Хоча на всіх біженців впливає загальна невизначеність щодо майбутнього через те, що війна все ще триває, дані показують, що більший відсоток біженців, які не визначилися щодо повернення в Україну, належать до таких груп:

- Домогосподарства, що складаються лише з дорослих без утриманців (21 відсоток).

- Домогосподарства, які проживали в м. Київ (23 відсотки), що є територією з вищою за середню частку домогосподарств, що складаються з дорослих без утриманців.
- Домогосподарства, розміщені в країнах, які не мають спільного кордону з Україною (24 відсотки), порівняно з сусідніми країнами (10 відсотків), що значною мірою могло пояснити їхнє рішення рухатися далі, але також частково відстанню до місць їхнього походження.

Хто ті біженці, які не планують повертатися в Україну?

Хоча ця група становить незначну меншість у загальній вибірці, дані показують, що більший відсоток біженців, які не планують повертатися в Україну, належать до таких груп:

- Домогосподарства, що складаються лише з дорослих без утриманців (6 відсотків).

- Домогосподарства, які проживали у північних областях України (7 відсотків), які, як зазначалось вище, є територією з вищою за середню часткою домогосподарств, що складаються з дорослих без утриманців.

Що впливає на наміри біженців

Планування повернення протягом наступних трьох місяців більш імовірно серед:

- Людей похилого віку
- Тих, кого приймають родичі чи друзі
- Вийшли із західних областей України
- Житло в Україні не пошкоджене
- Чоловік/дружина або діти знаходяться в Україні
- Менше залежать від пільг соціального захисту в приймаючій країні

Не визначеність щодо повернення більше зустрічається серед:

- Осіб, які проживають самі
- Осіб у країнах, які не мають спільного кордону з Україною
- Не мають в Україні чоловіка/дружину або дітей

Не мають планів чи надії повернутися:

- Малі домогосподарства
- У країнах, які не мають спільного кордону з Україною
- Із північних областей України
- Чоловіки та молодь
- Не мають в Україні чоловіка/дружину або дітей
- З технічною освітою

- На додаток до постійних ризиків безпеки в Україні та конкретних обставин в місцях їх походження, на наміри біженців також впливають **рівень доступу до забезпечення основних потреб і прав у приймаючих країнах і конкретна вразливість домогосподарств.**

У той час як попередній розділ зосереджувався на тому, чи планують біженці повернутися в Україну і коли, та аналізував відмінності в намірах біженців відповідно до ключових демографічних, географічних і часових параметрів, цей розділ зосереджений на розумінні того, чому деякі біженці планують повернутися в короткий термін на протилежність тим, хто сподівається зрештою повернутися, і тим, хто не має намірів чи надії на повернення.

Наміри біженців і процес прийняття рішень залежать від їх уявлень або фактичних знань про умови в місцях їхнього походження, а також від їхньої ситуації та умов в країні, де вони зараз перебувають, і змінюються залежно від їхніх демографічних характеристик, складу сім'ї і тривалості переміщення. Щоб оцінити відносну важливість усіх цих різних факторів та визначити ключові провісники намірів біженців, було проведено багатофакторний аналіз із застосуванням багатомінальної логістичної

регресії. Це було доповнено аналізом конкретних причин, про які біженці повідомили в опитуванні, а також у фокус-групах.

У моделі були розглянуті ті, хто сподівається одного дня повернутися в Україну (**65 відсотків** із загальної вибірки) і порівняні з тими, хто вже планує повернутися протягом наступних трьох місяців (**12 відсотків**), тими, хто ще не вирішив повертатись чи ні (**18 відсотків**), і тими, хто не висловлював надії повернутися (**5 відсотків**). Було включено кілька пояснювальних змінних, в кінці були обрані лише ті, які мають статистично значущі результати. Детальне пояснення специфікацій моделі, розглянутих змінних і результатів можна знайти в **Додатку 2**.

У розділах нижче підсумовуються основні висновки цього аналізу, розглядаються ключові рушії та причини намірів біженців, **порівняння тих, хто висловлює бажання колись повернутися в Україну, з іншими групами.**

Чому деякі біженці планують повернутись в найближчі 3 місяці?

Кількісний аналіз показує, що **найважливіші рушійні сили та або провісники** того, що біженці планують повернутися найближчим часом, є:

- **Старший вік** (60 років і більше), що, ймовірно, пов'язано з підвищеною вразливістю, в якій опиняються літні люди, і їх високою залежністю від пенсій з України як основного джерела доходу, щоб покривати витрати на себе в приймаючих країнах.
- **Проживання у родичів чи друзів**, що може бути пов'язано з труднощами, які спіткають деяких біженців під час пошуку більш стабільного житла, яке вони можуть собі дозволити самостійно через кілька місяців переміщення.
- **Проживання в західних областях України до війни**, що підтверджує описовий аналіз, наведений у попередньому розділі, і, ймовірно, це пов'язано з меншим впливом війни з точки зору пошкоджень житла та базової інфраструктури в цьому регіоні порівняно з іншими.
- **Непошкоджене помешкання в Україні**, що є очікуваним результатом, оскільки біженці, які більше постраждали від руйнувань чи пошкоджень їхніх осель, зіткнулися з очевидними проблемами, якщо вирішать повернутися.
- Інші рушії намірів повернутися в короткостроковій перспективі, які мають менший вплив – це **проживання в центрах розміщення або спільно з іншими біженцями, або проживання в місцевих родин** (на відміну від оренди для самостійного проживання), **чоловік або партнер, який все ще проживає в Україні**, та менша залежність від **державних програм соціального захисту** в країні перебування як від джерела доходу.

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ПЛАНУВАННЯ ПОВЕРНЕННЯ *

* Можливі кілька відповідей, тому відсоток може перевищувати 100%.

Доповнюючи цей аналіз, причини, про які найчастіше повідомляють біженці, які планують повернутися протягом наступних трьох місяців, стосуються **особистого бажання та прагнення повернутися до знайомого контексту**.

Майже через рік після того, як перемістилась більшість біженців, більше половини респондентів повідомили, що вони планують повернутися назавжди через бажання повернутися до рідної країни та знайомого культурного середовища (**59 відсотків**), а близько половини респондентів мотивовані бажанням возз'єднатися з родиною в Україні (**46 відсотків**). Інші причини, про які повідомляють біженці, меншою мірою включають уявлення про покращення ситуації з безпекою в місці їхнього походження або в країні загалом (**15 відсотків**), бажання подбати про своє майно (**12 відсотків**) і отримати доступ до роботи та засобів до існування (**10 відсотків**).

Респонденти з Києва та південних областей України частіше повідомляють про **відчутне покращення ситуації з безпекою** на території, де вони проживали раніше, як про причину для повернення (17% і 14%), на відміну від тих, хто проживав в західних областях (лише 2%). З іншого боку, респонденти з центральних, східних та південних областей країни значно частіше стверджують, що повертаються, щоб **подбати про майно чи житло** (від 15% до 18%), на відміну від киян (3%).

Порівнюючи дані респондентів, які проживають у сусідніх з Україною країнах, та в інших європейських країнах, останні також частіше повідомляють про відчутне **покращення ситуації з безпекою в регіоні, де вони проживали раніше** (14 проти 3 відсотків), що свідчить про те, що близькість до України впливає на сприйняття

ризиків та/або доступ до інформації про ситуацію в місці їхнього походження. Вони також більш схильні повідомляти про бажання **повернутися в своє культурне середовище** (65 проти 49 відсотків); бажання **дбати про своє майно** (14 проти 9 відсотків), а також вказують як причину те, що вони **використали всі свої заощадження** (10 проти 2 відсотків).

Нарешті, домогосподарства з двома або більше дорослими без людей, що перебувають на їхньому утриманні, і домогосподарства, що складаються з одного або кількох літніх людей, менше прагнуть повернутися, щоб **возз'єднатися зі своєю сім'єю** (38 і 34 відсотки), порівняно з іншими, або щоб отримати **доступ до роботи та засобів до існування** (8 і 2 відсотки), що чітко пов'язано з демографічним складом.

Чому деякі біженці ще не прийняли рішення повертатись в Україну?

У випадку біженців, які не визначилися щодо повернення в Україну в середньостроковій чи довгостроковій перспективі, **найважливіші рушії або провісники** багатофакторного кількісного аналізу наступні:

- Проживання в країні, яка не має спільного кордону з Україною, що частково може бути пов'язано з меншою кількістю інформації про ситуацію в їхніх місцях походження.
- Проживання до війни не у південних областях України: відповідно до результатів, описаних у попередньому розділі, що частка біженців із цього регіону, яка виявила бажання повернутися в Україну, вища за середню.
- Меншою мірою ті, хто повертався в Україну принаймні один раз після того, як виїхав, ті, хто має більше за розміром домогосподарство (3 особи і більше, на відміну від тих, хто живе сам), ті, хто має дітей або чоловіка/дружину, які проживають в Україні, і ті, хто покладається на грошові

перекази як на джерело доходу, є менш вірогідно не визначилися щодо своїх намірів повернутися.

- Деякі учасники фокус-груп підкреслили, що на їх поточну думку вплинули передбачувані проблеми в доступі до базових послуг в Україні, які зараз вирішуються в їх приймаючих країнах, зокрема щодо освіти для дітей або медичної допомоги для осіб з особливими потребами.

Говорячи як мати, усе, чого я хочу, це залишитися [тут], щоб мої дві доньки-підлітки могли отримати гарну освіту. Для нас, українців, освіта дуже важлива. Але зараз немає перспективи отримати належну освіту в розпал війни в Україні».

– учасниця ОФГ, Німеччина.

Чому деякі біженці не планують колись повернутись в Україну?

Нарешті, дивлячись на невелику меншість біженців, які не заявили про плани чи сподівання повернутись в Україну в майбутньому, **найважливіші рушії або провісники** багатофакторного кількісного аналізу наступні:

- **Покинули Україну в перші місяці** з початку війни, а для деяких переміщення тривало майже рік.
- Проживають в **менших домогосподарствах**, що, очевидно, більше стосується домогосподарств без утриманців, які повідомляють про кращі показники щодо соціально-економічної інтеграції в приймаючій країні.
- **Проживання в країнах, які не мають спільного кордону з Україною**, що знову вказує на вплив, який може мати близькість або віддаленість від України на доступ до інформації про ситуацію в місцях походження, а також на різний рівень соціально-економічної інтеграції біженців.
- Інші характеристики, пов'язані з відсутністю наміру повернутись, є походження з **північних** областей України (на противагу західним областям), **чоловіки** та **молодь (від 18 до 34 років)**, **відсутність в Україні чоловіка або партнера, і наявність технічної або професійно-технічної освіти** (на відміну від наявності вищої освіти). Навпаки, ті, хто не має наміру повертатися, **менше покладаються на грошові перекази як на джерело доходу**.

Доповнюючи цей аналіз, причини, про які частіше повідомляють біженці, які не мають планів або надії повернутись в Україну, є комбінацією факторів, пов'язаних із ситуацією в місці їхнього походження, а також факторів, пов'язаних із умовами їхнього проживання в країні перебування. Зрозуміло, що головна

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ, ЧЕРЕЗ ЯКІ НЕМАЄ НАДІЇ НА ПОВЕРНЕННЯ ОДНОГО ДНЯ

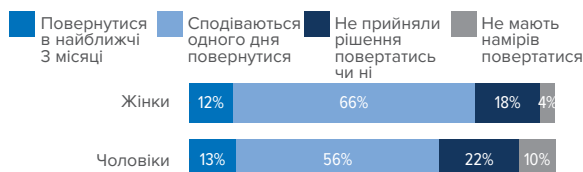
* Можливі кілька відповідей, тому відсоток може перевищувати 100%.

причина – це **занепокоєння щодо безпеки** (включаючи вплив насильства та/або внаслідок тимчасової військової окупації), про яку зазначила **майже половина** респондентів. При цьому серед основних факторів, пов'язаних з умовами в місці походження, респонденти вказали **відсутність роботи чи засобів для існування, відсутність базових послуг в Україні та/або відсутність належного житла** (31, 16 і 12 відсотків).

Водночас меншість вказує такі причини, пов'язані з їхніми умовами в країні перебування, наприклад **знайшли стабільну роботу**, мають **дітей, які відвідують школу** та/або **відчувають інтегрованість** у країні їхнього перебування (19, 13 та 11 відсотків).

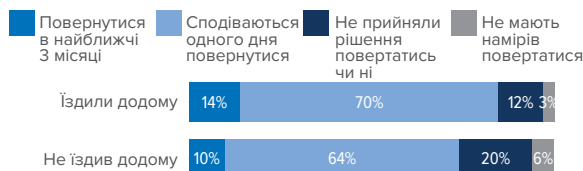
НАМІРИ БІЖЕНЦІВ: ВІДМІННОСТІ ВІДПОВІДНО ДО ВИБРАНИХ ФАКТОРІВ

Соціально-демографічні характеристики

НАМІРИ ПОВЕРнутися ВІДПОВІДНО ДО СТАТІ
РЕСПОНДЕНТАНАМІРИ ПОВЕРнутися ВІДПОВІДНО ДО ВІКУ
РЕСПОНДЕНТА

Умови в місцях походження

НАМІРИ ТИМЧАСОВО ВІДВІДАТИ УКРАЇНУ

НАМІРИ ПОВЕРнутися ДО РОДИЧІВ В УКРАЇНІ

Умови в країні перебування

НАМІРИ ПОВЕРнутися ВІДПОВІДНО ДО ЖИТЛА В
КРАЇНІ ПЕРЕБУВАННЯНАМІРИ ПОВЕРнутися ВІДПОВІДНО ДО ДЖЕРЕЛ
ДОХОДІВ

Сприятливі фактори та фактори, що впливають на повернення

94%

надають великого значення безпеці в місцях походження

91%

надають великого значення можливості мати доступ до основних послуг, засобів до існування та житла в місцях походження

81%

надають великого значення наявності доступу до інформації та/або достатніх ресурсів чи підтримки для повернення

69%

надають великого значення можливості мати доступ до основних послуг та засобів до існування в країні перебування

- Хоча основним фактором для повернення біженців буде припинення війни та пов'язаних з нею безпекових ризиків, **належний доступ до електроенергії та води, медичних послуг, житла та засобів до існування в Україні** значною мірою впливатиме на їхні рішення.
- Так само **доступ до інформації про ситуацію в місці походження** має велике значення, коли справа доходить до прийняття рішення про повернення.

У попередньому раунді опитування про наміри респондентам, які висловили надію колись повернутися в Україну або не визначилися щодо повернення, було запропоновано вказати три основні фактори, які допоможуть їм прийняти рішення про повернення в Україну, коли це буде можливо. Щоб поглибити аналіз і визначити більш конкретні пріоритети біженців, третій раунд опитування розширив перелік факторів, що сприяють поверненню, і респондентів

попросили оцінити наскільки (дуже важливо, досить важливо, трохи, зовсім не важливо) кожен з них вплинув на їхнє рішення одного дня повернутися в Україну. Список включав конкретні фактори, пов'язані з ситуацією з безпекою та доступністю основних послуг і доступом до прав у місцях їхнього походження, а також ті, що стосувалися їхньої ситуації в приймаючих країнах щодо доступу до прав та соціально-економічних умов.

Умови в Україні (стимулюючі фактори)

Поліпшення ситуації з безпекою

Враховуючи, що війна все ще триває, зрозуміло, що біженці надають великого значення факторам, пов'язаним із безпекою та безпековими ризиками в місцях їхнього походження та в країні загалом. Більшість факторів були високо оцінені респондентами

(додавши ті, які вказували на велику або досить велику важливість) як такі, що сприяють поверненню, у порядку: **якщо немає проблем з безпекою** (84 відсотки), **якщо в регіоні їхнього походження немає військової окупації** (82 відсотки), **якщо війна завершилась або є політичне вирішення ситуації** (80 відсотків),

і якщо в країні є свобода пересування (66 відсотків). З іншого боку, респонденти надають менше значення закінченню мобілізації (17 відсотків), що не впливає на більшість біженців, враховуючи їхні демографічні характеристики.

ВАЖЛИВІСТЬ ЧИННИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З СИТУАЦІЄЮ З БЕЗПЕКИ ПРИ ПРИЙНЯТТІ РІШЕННЯ ПРО ПОВЕРНЕННЯ В УКРАЇНУ

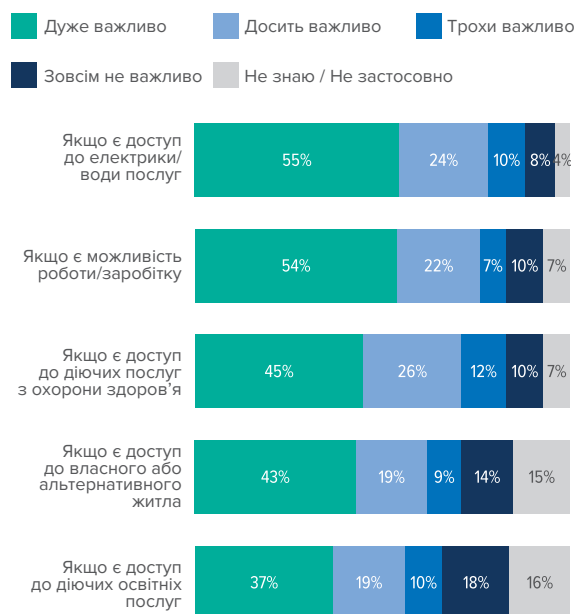
Існують певні відмінності у важливості, яку надають факторам безпеки біженці, які походять з різних регіонів. Респонденти родом з **м. Київ, з північних, південних та східних областей України** надають більше значення **відсутності проблем з безпекою і закінченню тимчасової військової окупації** (від 82 до 86 відсотків), ніж з **центральної та західних областей країни** (від 73 до 76 відсотків).

Фактори, пов'язані з безпекою, також є значно важливішими для респондентів, які мають утриманців, ніж для тих, хто їх не має, хоча вони все ще є найвищими рушійними факторами.

Доступ до основних послуг і засобів до існування

На доступ до базових послуг, інфраструктури, засобів до існування та житла сильно вплинула війна та впливає на життя тих, хто все ще

ВАЖЛИВІСТЬ ФАКТОРІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОСНОВНИМИ ПОСЛУГАМИ, ЖИТЛОМ ТА ЗАСОБАМИ ДО ІСНУВАННЯ, ПІД ЧАС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО ПОВЕРНЕННЯ В УКРАЇНУ

перебуває в країні, і залишається важливим фактором для біженців при прийнятті рішень щодо повернення. Всі розглянуті фактори були оцінені більше ніж половиною респондентів, як важливі («дуже важливо» або «достатньо важливо») рушійні фактори для повернення, а найважливішим фактором є — **мати доступ до послуг електропостачання та водопостачання** (79 відсотків), які були значно порушені цілеспрямованими атаками в останні місяці. Біженці також надають великого значення **засобам для існування** (76 відсотків) і **функціонуючим послугам охорони здоров'я** (71 відсоток), і дещо нижчу важливість надають **доступу до свого майна або альтернативного житла** (62 відсотки) і **доступу до діючих освітніх послуг** (56 відсотків).

Що стосується занепокоєння щодо покращення безпеки, респонденти з **м. Київ та з північних, південних та східних областей України** вважають **доступ до основних послуг, житла та засобів до існування** більш важливими факторами для повернення. Зокрема, якщо від 60 до 69 відсотків респондентів із цих регіонів

надають великого значення доступу до свого майна чи альтернативного житла, то близько 47 відсотків вихідців із центральних та західних областей вважають це дуже важливим. Подібним чином понад 80 відсотків респондентів з Києва та східних областей оцінюють **доступ до послуг водопостачання та електроенергії**, як важливий фактор, порівняно з 75 відсотками або нижче в інших регіонах.

Респонденти, які мають утриманців, оцінюють фактори, пов'язані з **доступом до основних послуг і освіти**, як більш впливові, ніж ті, що складаються з дорослих без утриманців. Також частіше повідомляють про високу важливість біженці із західних областей України порівняно з іншими регіонами. З іншого боку, домогосподарства, у яких немає утриманців, більш, ніж інші, схильні приймати рішення на основі наявності **можливостей для роботи та засобів до існування**.

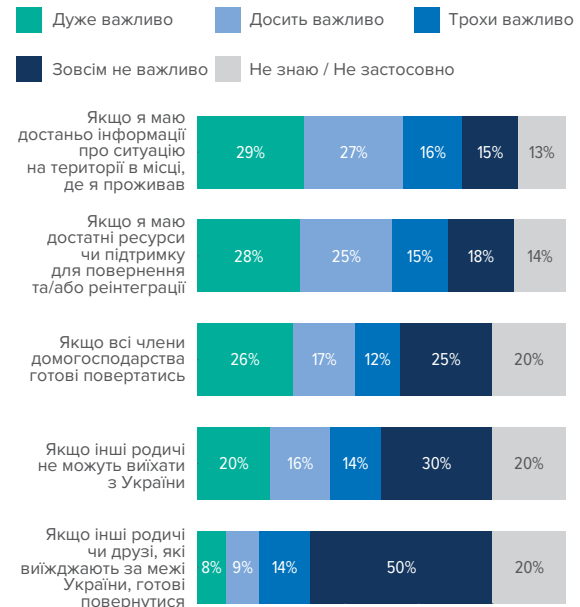
Ми лише хочемо просити наш уряд про відновлення та доступ до роботи. Україна велика, українці дуже працьовиті, і ми хочемо її відбудувати»
– учасник ОФГ, Іспанія.

Особисті обставини та доступ до інформації про місце походження

Доступ респондентів до інформації та підтримки для реінтеграції, а також їхні особисті обставини також впливають на їхні рішення повернутися, хоча й меншою мірою, ніж безпека та доступ до основних потреб. Більше половини зазначили, що їхнє рішення повернутися буде визначатись («дуже важливо» або «досить важливо») наявністю **достатньої інформації про ситуацію в місці свого походження**, а також **достатніх ресурсів або підтримки для повернення в Україну**.

Доступ до інформації є особливо важливим для респондентів з **м. Київ та з північних, південних та східних областей України**, ніж для респондентів з **центрального і західних**

ВАЖЛИВІСТЬ ФАКТОРІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ІНФОРМАЦІЄЮ ТА ОСОБИСТИМИ ОБСТАВИНАМИ ПРИ ПРИЙНЯТТІ РІШЕННЯ ПРО ПОВЕРНЕННЯ

областей. Так само це важливіше для тих, хто зараз проживає в країнах, які не мають спільного кордону з Україною (58 відсотків), порівняно з тими, хто живе в сусідніх країнах (42 відсотки).

Учасники ОФГ повідомили, що їхнім основним джерелом інформації є родинні та соціальні зв'язки з людьми, які залишилися в місцях походження, і які надають інформацію через соціальні мережі або комунікаційні додатки. Також проводяться консультації з українськими ЗМІ, доступними в Інтернеті, а також з додатком державного управління, який є джерелом інформації про інфраструктуру та доступні послуги. Перебої з електроенергією в Україні часто називали причиною обмеженого спілкування з рідними та доступу до інформації.

Ми всі можемо знайти загальну інформацію в газетах, але справжню інформацію дають люди, які все ще перебувають в Україні».

– учасниця ОФГ, Іспанія.

Умови в приймаючих країнах (стимулюючі фактори)

Як описано в попередньому розділі, на наміри біженців впливає сукупність факторів, пов'язаних з умовами в місці походження, а також з їхньою ситуацією в приймаючих країнах. Результати показують, що хоча ці чинники оцінені як такі, що нижчі за важливість, ніж ті, що стосуються умов у місці походження, вони все одно мають значний вплив на рішення респондентів про повернення.

Близько половини респондентів надають високу важливість двом основним факторам («дуже важливо» або «досить важливо»), які впливають на їхні наміри повернутися. Вони **стикаються з проблемами доступу до медичних послуг у країні перебування** (53 відсотки) та **з проблемами пошуку стабільних можливостей гідної роботи** (47 відсотків). Більше занепокоєння висловлюють щодо цих факторів також ті респонденти, які зараз проживають в країнах, які не мають спільного кордону з Україною (54 відсотків), порівняно з тими, хто живе в сусідніх країнах (34 відсотки).

Загалом доступ до освіти для дітей у приймаючих країнах не має високого пріоритету, коли йдеться про вплив на наміри більшості біженців повернутися, що частково можна пояснити передбаченою можливістю продовження освіти онлайн. Однак це важливий фактор («дуже важливо» або «досить важливо») серед домогосподарств з утриманнями **(46 відсотків)**.

Майже третина респондентів (30 відсотків) надають високу важливість («дуже важливо» або «досить важливо») **зіткненню з труднощами з відновлення свого правового статусу** в країні перебування, і вони вказують його, як вирішальний фактор для повернення.

ВАЖЛИВІСТЬ ФАКТОРІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З СИТУАЦІЄЮ У ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ ПРИ ПРИЙНЯТТІ РІШЕННЯ ПРО ПОВЕРНЕННЯ

Я лікар, і я вважаю, що це та можливість, яку я маю використовувати для інтеграції, але мені потрібна допомога, щоб знайти роботу. Я був би не проти прибирати в лікарні».

– учасник ОФГ, Іспанія.

Зміни з часом

Висновки на основі поздовжньої вибірки

Загалом з **974 домогосподарствами**, які брали участь у другому раунді (з середини серпня до середини вересня), зв'язались повторно, і вони погодились взяти участь у третьому раунді опитування (з середини грудня до середини січня). Серед них **87 домогосподарств (9 відсотків)** повернулися в Україну на момент проведення третього раунду, причому більшість зазначили, що планують залишитися назавжди, якщо ситуація залишиться стабільною. Майже всі ці особи, що повернулись, повідомили у попередньому раунді опитування про плани повернутися в короткостроковій перспективі, або що сподіваються повернутися одного дня.

Остаточна вибірка домогосподарств, які все ще переміщені за кордоном і були опитані в обох раундах склала **887 домогосподарств**. Результати, наведені нижче, підкреслюють деякі зміни в намірах респондентів, а також зміни в їхніх умовах у приймаючій країні з часу проведення попередньої хвилі дослідження.

Наміри

Результати показують деякі незначні зміни в намірах, про які повідомляли респонденти в обох раундах. У другому раунді **8 відсотків** респондентів повідомили про плани повернутися протягом наступних трьох місяців, які зрештою не здійснилися, що вказує на труднощі у прийнятті рішень для біженців у поточному контексті. Приблизно через три місяці подібна частка респондентів повідомила про плани повернутися протягом наступних трьох місяців

ЗМІНИ В НАМІРАХ БІЖЕНЦІВ В РІЗНИХ РАУНДАХ ЗБОРУ ДАНИХ

(10 відсотків). Серед останніх зменшилася частка тих, хто висловив бажання одного дня повернутися (з 78 до 66%), а частка тих, хто не визначився щодо повернення, зросла (з 10 до 19%).

Причини планування повернення в Україну протягом наступних трьох місяців залишаються в основному стабільними з часів попередньої хвилі опитування щодо намірів, хоча є певні відмінності в тому, як респонденти розподіляють їх за пріоритетністю відповіді. Незважаючи на те, що возз'єднання з сім'єю та бажання повернутися до свого культурного середовища все ще є найчастішими причинами, про **необхідність покращення умов безпеки і закінчення заощаджень** частіше повідомляють у третьому раунді, ніж у другому.

Ситуація в країні перебування⁶

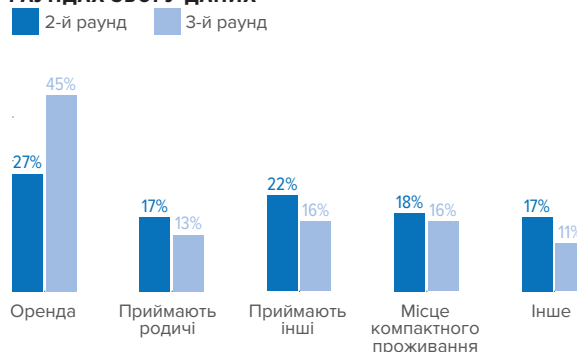
Що стосується доступу до освіти для дітей шкільного віку, хоча результати не цілком можна порівняти через зміни в анкеті між раундами, частка дітей шкільного віку, які відвідують школу в приймаючій країні (**76 відсотків** у третьому раунді, включно з тими, хто повідомив, що одночасно дистанційно навчається в українській школі), виглядає подібною до результатів попереднього раунду.

З іншого боку, ситуація з місцем проживання респондентів за останні місяці суттєво змінилася: **зараз більша частка тих, хто проживає в орендованому житлі, порівняно з попереднім раундом (з 27 до 45 відсотків)**, і менше розміщуються в центрах компактного проживання або в інших центрах.

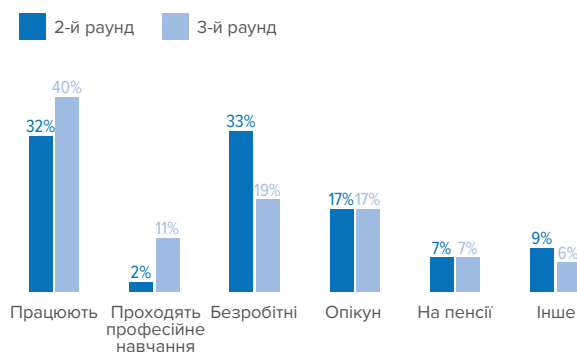
Так само **частка респондентів, які зараз працюють, значно зросла між раундами (з 32 до 40 відсотків)**, а також **частка залучених у професійне навчання або тих, хто відвідує курси (від 2 до 11 відсотків)**, що призвело до зменшення кількості безробітних. Варто відзначити, що частка респондентів, зайнятих як **опікуни не змінилася від раунду до раунду (17 відсотків)**.

Завдяки вищому рівню зайнятості **більша частка респондентів зараз отримує дохід від працевлаштування (від 37 до 46 відсотків)**, а **менша частка покладається на соціальний захист та/або грошову допомогу (від 57 до 50 відсотків)**. Спостерігаються незначні зміни в частці біженців, які покладаються на заощадження (їх менше в третьому раунді) або на пенсії з України (більше в третьому раунді).

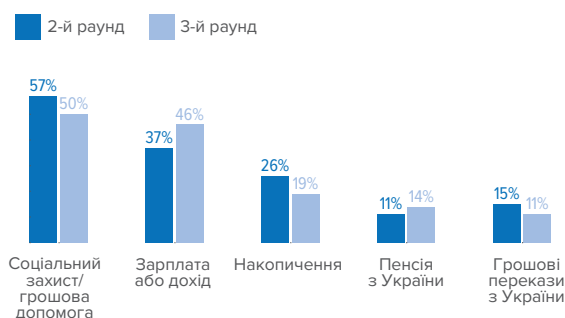
ЗМІНИ В УМОВАХ ПРОЖИВАННЯ БІЖЕНЦІВ В РІЗНИХ РАУНДАХ ЗБОРУ ДАНИХ

ЗМІНИ В ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ БІЖЕНЦІВ В РІЗНИХ РАУНДАХ ЗБОРУ ДАНИХ

ЗМІНИ В ДжЕРЕЛІ ДОХОДІВ БІЖЕНЦІВ В РІЗНИХ РАУНДАХ ЗБОРУ ДАНИХ

6. У зв'язку з невеликими змінами в питаннях щодо відвідування школи та в категоріях відповідей на питання, пов'язані з поточним проживанням та основною діяльністю в приймаючій країні між другим і третім туром, порівняльність результатів слід вважати орієнтовною.

Додаток 1. Вибірка та зважування

Повздовжня і свіжа вибірка

Друга хвиля дослідження складалася з двох підвбірок:

- **Повздовжня вибірка:** всі респонденти з попередньої хвилі дослідження, які дали згоду на повторний контакт, були запрошені взяти участь у цьому раунді через той самий

спосіб збору даних, за допомогою якого вони брали участь попередньо (телефоном або через Інтернет).

- **Свіжа вибірка:** для внесення змін до повздовжньої вибірки учасників, щоб досягти цільового розміру вибірки, було обрано додаткову вибірку із загального переліку.

Телефонне опитування

- **Основа вибірки:** Основа вибірки складалась з усіх «реєстраційних груп» (проксі для домогосподарств), зареєстрованих в УВКБ ООН для отримання багаточислової грошової допомоги в Молдові, Польщі, Румунії та

Словаччині. Операційна вибірка складається з переліку отримувачів станом на середину листопада 2022, які налічували 205 560 реєстраційних груп. Вибірку з цього списку складали окремо для кожної країни.

ТЕЛЕФОННЕ ОПИТУВАННЯ: СХЕМА ВИБІРКИ

Час прибуття: 2022 ЛЮТИЙ-СЕРПЕНЬ

КРАЇНА	ОСНОВА	НАЯВНІ ОДИНИЦІ (НЕ БУЛИ У ПОПЕРЕДНІЙ ВИБІРЦІ, ВІДМОВИЛИСЬ, ТОЩО)	ЦІЛЬОВА ВИБІРКА	ФАКТОР НАДВИБІРКИ	ВАЛОВИЙ РОЗМІР ВИБІРКИ	УЧАСНИКИ ПОЗДОВЖНЬОЇ ВИБІРКИ	СВІЖА ВИБІРКА
Молдова	21,897	21,564	384	6	2,304	314	1990
Польща	136,487	136,245	400	6	2,400	345	2055
Румунія	9,102	8,947	335	6	2,010	362	1648
Словачія	24,686	24,482	464	6	2,784	324	2460

Час прибуття: вересень-листопад 2022 р.

КРАЇНА	ОСНОВА	НАЯВНІ ОДИНИЦІ (НЕ БУЛИ У ПОПЕРЕДНІЙ ВИБІРЦІ, ВІДМОВИЛИСЬ, ТОЩО)	ЦІЛЬОВА ВИБІРКА	ФАКТОР НАДВИБІРКИ	ВАЛОВИЙ РОЗМІР ВИБІРКИ	УЧАСНИКИ ПОЗДОВЖНЬОЇ ВИБІРКИ	СВІЖА ВИБІРКА
Молдова	6,580	6,575	116	6	696	0	696
Польща	409	409	0	6	0	0	0
Румунія	4,499	4,499	165	6	990	0	990
Словачія	1,900	1,900	36	6	216	0	216

- **Розмір вибірки:** цільова кількість респондентів на країну становить 500 осіб, що представляють одне домогосподарство/реєстраційну групу на одне опитування. Дослідження розроблене таким чином, щоб опитувати лише одного члена кожного домогосподарства/реєстраційної групи. Дійсно, лише один член кожного домогосподарства був обраний з бази даних УВКБ ООН. Щоб компенсувати відсутність відповідей, було застосовано коефіцієнт надмірної вибірки 6, тобто було надано 3000 контактів для охоплення цільових 500 респондентів у кожній країні. Учасники поздовжньої вибірки, які під час попередньої хвилі погодилися на повторне опитування (загалом 1345 респондентів, див. таблицю вище), були відібрані за достовірністю у поточній хвилі. Їх було доповнено оновленою вибіркою із загальної групи даних, без урахування осіб, які в попередній хвилі відмовлялися брати участь або відхиляли запит на повторний зв'язок. Усі інші учасники були частиною відповідної загальної групи даних, з якої було обрано «свіжу» вибірку.
- **Стратифікація вибірки:** Вибірку було неявно стратифіковано на основі двох змінних: структури реєстраційної групи та часу прибуття до країни перебування. Вимір структури групи розглядає наступні три категорії: самотні дорослі, дорослі з дітьми та групи дорослих без дітей. У таблиці на наступній сторінці вказано частку

контактних осіб (кожна представляє реєстраційну групу), які підпадають під ці критерії. Сегменти часу прибуття були збережені з попередньої хвилі (ті, хто прибув у лютому-березні 2022 р., і ті, хто прибув у квітні-серпні 2022 р.), додавши третій сегмент для тих, хто прибув після проведення попередньої хвилі опитування у вересні-листопаді 2022.

- Після стратифікації вибірки було зроблено випадковий вибір контактних осіб. Відбір одиниць вибірки проводився за списком загальної вибірки в кожній країні окремо. Учасники опитування були відібрані з точністю (усі особи, які погодилися, були відібрані для повторного опитування). Оскільки всі ці одиниці належали до перших двох груп за часом прибуття, був необхідний окремий відбір у цьому відношенні (див. таблицю вище), розділивши вибірку на один сегмент тих, хто прибув у серпні 2022 року та раніше та другий у вересні або після. Для відбору в цих списках використовувався метод вибірки з фіксованим інтервалом (вибірка кожного N-го елемента зі списку). Фрейми вибірки були відсортовані за неявними критеріями стратифікації, а потім за випадковим числом, щоб порядок записів у тих самих групах також був випадковим. Інтервал вибірки визначався як загальна кількість одиниць у системі вибірки, поділена на цільовий розмір списку вибірки, округлений до наступного цілого числа.

ТЕЛЕФОННЕ ОПИТУВАННЯ: СТРАТИФІКАЦІЯ ГЕОГРАФІЇ ВИБІРКИ

ЧАС ПРИБУТТЯ:	МОЛДОВА	ПОЛЬЩА	РУМУНІЯ	СЛОВАКІЯ	ВСЬОГО
Квітень-серпень 2022 р.	11,288	18,606	5,962	10,522	46,378
Лютий-березень 2022 р.	10,609	117,881	3,140	14,164	145,794
Вересень-листопад 2022 р.	6,580	409	4,499	1,900	13,388
Всього	28,477	136,896	13,601	26,586	205,560

СКЛАД ГРУПИ	МОЛДОВА	ПОЛЬЩА	РУМУНІЯ	СЛОВАКІЯ	ВСЬОГО
1 – самотні дорослі	10,060	43,529	4,146	11,183	68,918
2 – дорослий (дорослі) з дітьми до 18 років	13,056	86,158	8,404	13,186	120,804
3 – кілька дорослих, без дітей	5,361	7,209	1,051	2,217	15,838
Всього	28,477	136,896	13,601	26,586	205,560

- **Збір даних:** дані були зібрані за допомогою телефонних дзвінків, здійснених Ipsos Україна в період з 21 грудня 2022 року по 13 січня 2023 року. Для досягнення поздовжньої вибірки було зроблено чотири спроби виклику, тоді як для свіжого зразка було зроблено три спроби виклику. Перші дві спроби зателефонувати було здійснено за допомогою Viber або Telegram – коли зареєстрований номер телефону пов'язаний з однією з цих платформ – або за допомогою телефонної мережі, якщо ні. Для третьої спроби завжди використовувалась телефонна мережа. У випадку, якщо респондент відповів на дзвінок, але не мав змоги розмовляти в цей момент, новий дзвінок призначався на узгоджений час. Зрештою, було набрано 8867 номерів (1346 номерів із поздовжньої вибірки та 7521 із нової вибірки), щоб отримати цільову вибірку з 2000 проведених інтерв'ю в чотирьох вибраних країнах (598 респондентів поздовжньої вибірки і 1402 нових респондентів). З них 17 респондентів поздовжньої вибірки вказали, що повернулися в Україну з вересня та дали відповіді на питання скороченої версії анкети. Остаточна загальна вибірка телефонного опитування для цього раунду дослідження складалася з 1983 респондентів (581 із поздовжньої вибірки і 1402 нових респондентів).
- **Точність:** Похибка, пов'язана з розміром вибірки 500, становить до $\pm 4,3\%$ при 95% довірчому інтервалі. Максимальна маржа помилки оцінюється для 50% оцінки двійкового розподілу. Слід зазначити, що для будь-якої оцінки, яка ґрунтується на неповній вибірці (наприклад, тих, що стосуються потреб у навчанні), точність буде нижчою на коефіцієнт, що відповідає поширеності критерію (у цьому випадку наявності дітей шкільного віку) серед респондентів. Об'єднана вибірка з чотирьох країн, що становить 2000 респондентів, має номінальну максимальну похибку приблизно $\pm 2,2\%$, хоча вагові коефіцієнти, які коригують непропорційну частоту вибірки між країнами, збільшать цю межу через дизайн-ефект та, відповідно, зменшать ефективний розмір вибірки.
- **Зважування:** Вагові коефіцієнти були розраховані для кожної країни, щоб контролювати будь-які відхилення в рівнях реалізації за квотами. Просте міжклітинне зважування в межах округу було виконано на кожному перетині сегментів квоти часу прибуття та складу групи. Учасники поздовжньої вибірки перенесли свої вагові коефіцієнти після стратифікації з попередньої хвили, які використовувалися як початкові вагові коефіцієнти для постстратифікації в цій хвилі (свіжий зразок мав постійну «1» як початковий ваговий коефіцієнт на цьому попередньому етапі).

Веб-опитування

- **Основа вибірки:** Основу вибірки склали українські онлайн-панелі, зосереджені на учасниках панелі, які відповідають критеріям: вони виїхали з України після 24 лютого 2022 року, наразі не проживають в Україні, та яким виповнилось 18 років. Крім того, для цього раунду дослідження веб-опитування були обмежені учасниками панелі, які проживали в будь-якій європейській країні, окрім Польщі, Молдови, Румунії та Словаччини (чотири країни, у яких проводилося телефонне опитування).
- Онлайн-панель з України – це панель дослідження ринку, що складається з 450 000 осіб з цієї країни. Вона не базується на випадковій вибірці, тому не є репрезентативною для всього населення в строго теоретичному плані. Однак панель достатньо велика і має подібні характеристики, як і загальне населення, тому вона забезпечує хороші оцінки ставлення та поведінки населення. Учасники панелі, як правило, молодші та походять з більш великих міст, ніж українці загалом. Онлайн-панель підлягає ряду перевірок якості, щоб забезпечити якість вибірки.

ДЕМОГРАФІЧНА СТРУКТУРА ОНЛАЙН ПАНЕЛІ У ПОРІВНЯННІ З ЗАГАЛЬНИМ НАСЕЛЕННЯМ

		ВІКОВА ГРУПА						
	СТАТЬ	15-17	18-21	22-24	25-34	35-44	45-54	55+
НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В ЦІЛОМУ	Чоловік	2%	2%	2%	8%	10%	9%	23%
	Жінка	2%	2%	2%	8%	10%	8%	14%
СТРУКТУРА ПАНЕЛІ	Чоловік	1%	4%	4%	18%	11%	4%	2%
	Жінка	2%	6%	5%	25%	14%	4%	1%

- Панелі були створені ще до війни, тому багато учасників опитування, які виїхали з України після лютого 2022 року, були доступні для опитування з використанням цих панелей. Крім цього, в соціальних мережах були опубліковані запрошення взяти участь в опитування для біженців.
- **Збір даних:** Потім запрошення взяти участь в опитуванні були розіслані обраним учасникам електронною поштою або через додаток панелі та Viber-бот, якщо вони були встановлені учасниками панелі. У разі будь-яких труднощів із досягненням цілей для цієї хвили надсилалися SMS-нагадування або зроблені дзвінки, щоб направляти учасників до онлайн-опитування. Учасники панелі, які були запрошені до участі в попередній хвилі, але не брали в ній участі, могли бути запрошені до поточної хвилі, як нові респонденти.
- Робота на місцях тривала з 27 грудня 2022 року по 6 січня 2023 року. Загалом посилання на опитування було використане 10 084 разів. З них 64% (n=6463) були виключені з остаточної бази даних, оскільки вони не відповідали критеріям відбору в анкеті, а 16% (n=1621) не заповнили опитувальник. До остаточної вибірки (2000 респондентів) увійшли лише ті, хто відповідав критеріям відбору та пройшов опитування. Крім того, 6 випадків було вилучено з вибірки для цілей якості даних. До того ж, серед респондентів поздовжньої вибірки 70 учасників вказали, що повернулися в Україну, і тому відповіли на скорочену версію анкети. Остаточна загальна вибірка онлайн опитування для цього раунду дослідження складалася з 1924 респондентів (306 із поздовжньої вибірки і 1618 нових респондентів).

Комбінована вибірка

■ **Зважування населення:** Після об'єднання випадків, зібраних за допомогою двох типів опитування, було розроблено міжнародну відносну вагу населення для всіх проведених інтерв'ю з телефонних та онлайн типів збору даних, що відображає припущені справжні розміри загальної кількості біженців з України в різних країнах згідно з поточними даними УВКБ ООН (<https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>). Це підтвердило коефіцієнт ваги, обчислений для початкових коефіцієнтів ваги компонента телефонного опитування. Ця відносна вага населення була розрахована на основі повідомленого місцезнаходження респондентів під час інтерв'ю, отже, деякі особи, відібрані

по телефону в Молдові, Польщі, Румунії чи Словаччині також були перекласифіковані до країни їх поточного проживання. Однак респонденти, які тим часом повідомили, що повернулися в Україну, були класифіковані як такі, що належать до країни, де вони спочатку зареєструвалися для отримання допомоги. На цьому етапі зважування вибірку було відкалібровано на рівні країни, де існували найбільші групи біженців, і, отже, де також була найбільша кількість респондентів, і решта країн були об'єднані в єдину категорію – «інші» з власною вагою. Цю вагу врешті-решт масштабували так, щоб вона дорівнювала номінальному обсягу вибірки.

КОМБІНОВАНА ВИБІРКА: ВІДНОСНА ВАГА НАСЕЛЕННЯ

КРАЇНА, ЩО НАДАЛА ПРИТУЛОК	ІНДИВІДУАЛЬНІ БІЖЕНЦІ З УКРАЇНИ, ЗАРЕЄСТРОВАНІ ПО ЄВРОПІ	НАСЕЛЕННЯ %	ВИБІРКА ЗІБРАНА ПО ВСІМ ТИПАМ ІНТЕРВ'ЮВАННЯ	ВИБІРКА %	КОРЕГУЮВАЛЬНИЙ КОЕФІЦІЄНТ
ВСЬОГО	5,116,115	100%	3,994	100%	
Болгарія	50,601	1,0%	98	2%	0,40
Чеська Республіка	478,614	9,4%	234	6%	1,60
Франція (в т.ч. Монако)	118,994	2,3%	93	2%	1,00
Грузія	25,101	0,5%	114	3%	0,17
Німеччина	1,021,667	20,0%	351	9%	2,28
Італія	167,925	3,3%	132	3%	0,99
Литва	72,773	1,4%	90	2%	0,63
Польща	1,563,386	30,6%	497	12%	2,46
Республіка Молдова	102,016	2,0%	495	12%	0,16
Румунія	106,987	2,1%	498	12%	0,17
Словаччина	105,732	2,1%	495	12%	0,17
Іспанія (в т.ч. Андорра)	161,012	3,1%	81	2%	1,55
Туреччина	86,545	1,7%	93	2%	0,73
Інші країни Європи	1,054,762	20,6%	724	18%	1,14

Додаток 2.

Регресійний аналіз

Багатоміальний логістичний регресійний аналіз був виконаний у статистичному програмному забезпеченні IBM SPSS.

- **Залежна змінна:** Залежною змінною були наміри повернутися, розділені на чотири категорії: планують повернутись протягом наступних 3 місяців (12 відсотків вибірки), сподіваються повернутися одного дня в Україну (65 відсотків), не визначились щодо повернення одного дня в Україну (18 відсотків), і не мають надії повернутися (5 відсотків). Категорія тих, хто сподівається повернутися одного дня, була використана як еталонна категорія в моделі. Через відсутність даних у залежній змінній, модель була використана на 3804 випадках.

- **Незалежні змінні:** остаточною моделлю проаналізувала 16 незалежних змінних як провісників намірів повернутися. Ці провісники включали демографічні характеристики (вік, стать, розмір домогосподарства, рівень освіти), змінні щодо ситуації в місці їхнього походження (регіон походження, статус їхньої власності, родичі, які проживають в Україні, попередній візит в Україну) та змінні фактори ситуації в приймаючій країні (перегрупування приймаючої країни, тривалість переміщення, тип проживання, джерела доходу, навчання дітей). Усі вони були проаналізовані як категорійні змінні. У наведеній нижче таблиці представлено перелік змінних, які включені, та їх розподіл.

ПІДСУМКИ ОБРОБКИ СПРАВИ

		N	НЕЗНАЧНИЙ ВІДСТОК
Наміри повернути	Планують повернутися назавжди в Україну в найближчі 3 місяці	448	11.8%
	Сподіваюся одного разу повернутися в Україну назавжди	2,478	65.1%
	Ще не визначились щодо повернення назавжди в Україну	693	18.2%
	Не мають надії назавжди повернутися в Україну	185	4.9%
Вікові групи	18-34 роки	1,023	26.9%
	35-59 років	2,307	60.7%
	60+ років	474	12.5%
Стать: Жінка	Так	3,373	88.7%
	Ні/Немає/ Не бажаю відповідати	431	11.3%
Розмір домогосподарства	Не бажаю відповідати	97	2.5%
	Більше 2 осіб	1,907	50.1%
	2 особи	1,095	28.8%
	1 особа	705	18.5%

		N	НЕЗНАЧНИЙ ВІДСОТОК
Рівень освіти	Не бажаю відповідати	13	0.3%
	Середня або нижче	450	11.8%
	Технічна/професійна	725	19.1%
	Вища або вище	2,617	68.8%
Регіон походження в Україні	Центр	233	6.1%
	Схід	1,458	38.3%
	місто Київ	614	16.1%
	Північ	500	13.1%
	Південь	618	16.2%
	Захід	381	10.0%
Попередній візит в Україну	Не маю власного житла	838	22.0%
	Неушкоджене	2,335	61.4%
	Пошкоджене	631	16.6%
Родичі проживають в Україні: Партнер/Чоловік/Дружина	Так	937	24.6%
	Ні/Немає/Не бажаю відповідати	2,867	75.4%
Родичі проживають в Україні: син(и)/донька(и)	Так	642	16.9%
	Ні/Немає/Не бажаю відповідати	3,162	83.1%
Попередній візит в Україну	Так	1,035	27.2%
	Ні/Немає/Не бажаю відповідати	2,769	72.8%
Приймаюча країна	Інші країни в ЄС	2,095	55.1%
	Інші країни, що не входять до ЄС	248	6.5%
	Сусідні країни	1,461	38.4%
Час прибуття	Зима 2022	391	10.3%
	Весна 2022	2,824	74.2%
	Літо 2022	349	9.2%
	Осінь 2022+зима 2022/2023	240	6.3%
Тип розміщення	Не бажаю відповідати	48	1.3%
	Готель/хостел	633	16.6%
	Приймає місцева родина	567	14.9%
	Приймають родичі/друзі	422	11.1%
	Центр розміщення/Спільне проживання з біженцями	357	9.4%
	Інше	310	8.1%
	Орендує житло самостійно	1,469	38.6%

		N	НЕЗНАЧНИЙ ВІДСОТОК
Джерело доходу: Перекази	Так	469	12.3%
	Ні/Немає/Не бажаю відповідати	3,335	87.7%
Джерело доходу: Державні програми соціального захисту/ виплати	Так	1,218	32.0%
	Ні/Немає/Не бажаю відповідати	2,586	68.0%
Будь-які діти в домогосподарстві, які відвідують школу в приймаючій країні	Так	1,700	44.7%
	Ні/Немає/Не бажаю відповідати	2,104	55.3%
Будь-які діти в домогосподарстві, які не відвідують школу	Так	291	7.6%
	Ні/Немає/Не бажаю відповідати	3,513	92.4%
Дійсний		3,804	100.0%
Відсутній		0	
Всього		3,804	
Субпопуляція		3615a	

a. Залежна змінна має лише одне значення, яке спостерігається у 3531 (97.7%) субпопуляції.

- **Відповідність моделі:** Інформація про підгонку моделі наведена в таблиці нижче. Це значний показник, який вказує на те, що повна модель прогнозує значно краще або точніше, ніж нульова модель. Крім того, тести

співвідношення правдоподібності були проведені, щоб оцінити, чи всі змінні значно сприяли повному ефекту, чи якщо вилучити будь-яку зі змінних провісників, підгонка моделі збільшиться.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПІДГОНКУ МОДЕЛІ

МОДЕЛЬ	КРИТЕРІЇ ПІДГОНКИ МОДЕЛІ			ТЕСТИ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВДОПОДІБНОСТІ		
	AIC	BIC	-2 LOG ЙМОВІРНІСТЬ	СНІ-КВАДРАТ	DF	SIG.
Лише перехоплення	7383.303	7402.034	7377.303			
Остаточний	7045.439	7701.035	6835.439	541.864	102	0.000

- **Виключені змінні:** Наступні змінні були виключені з моделі, оскільки не було виявлено, що вони значно впливають на неї: будь-який член домогосподарства, який потребує тривалого догляду, знання місцевої мови, якою розмовляють у приймаючій країні (дуже добре/краще ніж інші), діти в сім'ї, які відвідують лише онлайн-школу, статус

зайнятості, наявність інших родичів (відмінних від чоловіка/дружини/партнера та дітей) проживання в Україні, відсутність родичів, які проживають в Україні, сприйняття доходу як достатнього для покриття основних потреб, наявність доходу від роботи, отримання грошової допомоги від гуманітарних організацій, отримання іншого джерела

доходу, склад домогосподарства, дитина, яка проживає в сім'ї, будь-яка особа похилого віку (60+) у домогосподарстві, а також респонденти вибірки поздовжнього та не поздовжнього типу.

- **Прогноз моделі:** було встановлено, що модель точно передбачає **66** відсотків даних.
- **Оцінки параметрів:** логістичний коефіцієнт (В) для кожного з провісників, розглянутих у моделі, а також його стандартна помилка, статистика Вальда, ступені свободи, р-значення, $\text{Exp}(B)$ (коефіцієнт шансів) і 95 відсотків довірчого інтервалу було розраховано як для В, так і для $\text{Exp}(B)$. Коефіцієнт логістики (В) представляє величину, на яку кожен провісник, порівняно з його еталонною категорією, збільшить або зменшить логіт, тобто шанси дотримання певної категорії намірів (планування повернення в короткостроковій перспективі, не визначилися щодо повернення одного дня і не мають надії одного дня повернутися) на відміну від дотримання намірів повернутися переважної категорії, тобто в надії одного дня повернутися в Україну. Чим ближче логістичний коефіцієнт до нуля, тим менший вплив має провісник на прогнозування логіту. Критерій Вальда (і відповідне значення р) показує, чи логістичний коефіцієнт відрізняється від нуля. $\text{Exp}(B)$ – це співвідношення шансів,

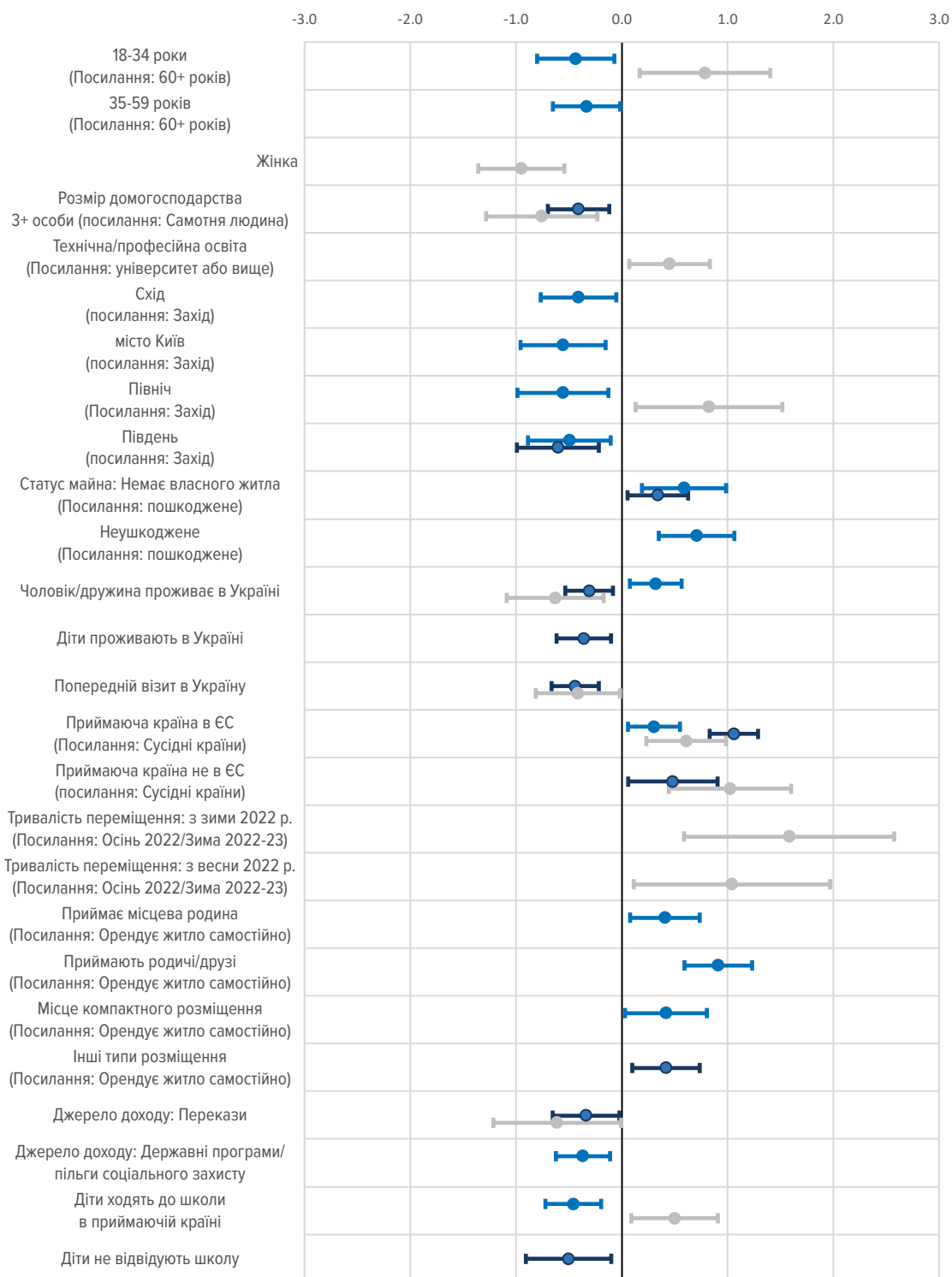
пов'язане з кожним предиктором. Очікується, що предиктори, які збільшують шанси приналежності до категорії, яка має наміри повернутися, покажуть більші $\text{Exp}(B)$ значення за 1.0, а ті, що зменшують ці шанси, матимуть значення $\text{Exp}(B)$ менше 1.0. Чим ближче $\text{Exp}(B)$ до 1, тим менший вплив предиктора на даний намір повернутися.

На графіку нижче показано оцінені параметри для кожного з розглянутих рушіїв або предикторів і його 95-відсотковий довірчий інтервал. **Значення представляє величину, на яку кожен провісник, порівняно з його еталонною категорією, збільшить або зменшить тобто шанси дотримання певної категорії намірів** (планування повернення в короткостроковій перспективі, не визначилися щодо повернення одного дня і не мають надії одного дня повернутися) на відміну від дотримання намірів повернутися переважної категорії, тобто тих, хто має надію одного дня повернутися в Україну. Наприклад, дивлячись на графік, можна зрозуміти, що наявність дітей, які ходять до школи в приймаючій країні, зменшує ймовірність планування повернення в короткостроковій перспективі та збільшує шанси не мати надії на повернення в Україну.

РУШІЇ НАМІРІВ: РЕЗУЛЬТАТИ БАГАТОВИМІРНОЇ РЕГРЕСІЇ

Довідкова категорія: Сподіваються повернутися ● Планують повернутися протягом наступних 3 місяців ● Не визначились щодо повернення
● Не мають надії повернутися

Логістичний коефіцієнт (В): розрахункова величина, на яку очікується, що кожен предиктор, порівняно з його еталонною категорією, збільшить або зменшить імовірність дотримання даної категорії намірів

ЖИТТЯ НА ПАУЗІ: НАМІРИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ БІЖЕНЦІВ З УКРАЇНИ

РЕГІОНАЛЬНИЙ ЗВІТ
ПРО НАМІРИ БІЖЕНЦІВ
№ 3

ЛЮТИЙ 2023р.

UNHCR
The UN Refugee Agency

УВКБ ООН Регіональне бюро для Європи

rbeext@unhcr.org

www.unhcr.org/europe

Для отримання найновішої інформації відвідайте
Портал оперативних даних УВКБ ООН для України:
<https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>